

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фак 702);

Уређује Редакциони одбор:

Претседник: Александар Ј. Петровић

Чланови: Борислав Ст. Мрђа, Синиша Остојић, Мирко Вернер
и Јован Јојић

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25

Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фак. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119 — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“ све рукописе, наруџбе, рекламације,
и све што се односи на лист слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд,
Војводе Драгомира 25.

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ЧЕКОВНИ РАЧУН УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ
„ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

За наредни број листа рукописе треба слати до 20 августа

САДРЖАЈ:

	Страна
1) В. Цизел: ЛОВРЕНЦ КОШИР (Поводом 71-е годишњице његове смрти)	241
2) С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ (наставак) — —	243
3) Бор. Ст. Мрђа: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ (наставак) — —	245
4) инж. Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ — ИЗРАДА МАРКА	248
5) С. МАНЖЕЛЕЈ: ЗАШТИЋЕНИ ПАПИР КОД МАРКА ЈУГОСЛАВИЈЕ	250
6) Бран. Новакковић: ДЕЧИЈА НЕДЕЉА — — — — —	253
7) инж. Ал. Ј. Петровић: КОРЕЈА — — — — —	254
8) Д. Б. Слајић: ФИЛАТЕЛИСТИ У БОРБИ ПРОТИВ ЛАЖИ И КЛЕВЕТА	256
9) инж. Р. Петровић: УПЛАЋИВАЊЕ ДЕПОЗИТА САВЕЗУ — — —	257
10) М. Вернер: ДА ЛИ ТРЕБА ПРАВИТИ РАЗЛИКУ ИЗМЕЂУ ГУМИРА- ЊА „Б“ и „Ц“ КОД СПЕЦИЈАЛНЕ ОБРАДЕ ПАРТИЗАНСКЕ СЕ- РИЈЕ — — — — —	258
11) КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	259
12) НАШЕ МАРКЕ — — — — —	260
13) НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	263
14) НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	264
15) НОВЕ МАРКЕ — — — — —	265
16) ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ — — — — —	269
17) ИЗ Н. Р. ХРВАТСКЕ — — — — —	270
18) ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА — — — — —	271
19) ИСПРАВКЕ — — — — —	271
20) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА — — — — —	272
21) БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНСТВА СФС — — — — —	272
22) ОГЛАСИ — — — — —	272

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА ДИНАРА 15.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

VELIMIR CIZEL

LOVRENC KOŠIR

Povodom sedamdesetprve godišnjice njegove smrti

Lik Lovrenca Košira i njegov rad kao reformatora poštanske službe, a prvenstveno njegove zasluge i njegov udeo na zavodenju poštanske marke umesto ubiranja takse u gotovu, dobijaju sve jasnije konture.

Iz nesigurnih naslućivanja, nepotpunih i nepouzdanih izvora, nedukumentovanih pretpostavki, pa čak i netačnih zaključaka, do kojih se došlo usled oskudnih podataka, sve se više izdvajaju istoriske činjenice, otkrivaju novi izvori i prikupljaju neosporivi dokazi da je naš zemljak, Lovrenc Košir idejni tvorac poštanske marke.

Važni detalji iz života i rada Lovrenca Košira postepeno se otimaju zaboravu. Dokumentat se slaže na dokumentat i nove nefalsifikovane autentično utvrđene činjenice dopunjuju stranice istorije poštanske službe i to baš tamo gde su istoričari gubili sigurnost, jer nisu raspolagali pouzdanim podacima, a nailazili su i na suprotna mišljenja i tvrđenja baš kada se radilo o utvrđivanju ličnosti, koja ima pravo da se nazove »ocem poštanske marke«.

Već u novembarskom broju »Filateliste« iz 1949 god. objavili smo u uvodnom članku, da su u švajcarskom državnom arhivu pronađena dokumenta, koja neosporno dokazuju da je Lovrenc Košir dao sugestiju i predlagao da se uvedu poštanske marke. Ali, od tada, pa do danas otkrića o idejnom tvorcu poštanske marke obogaćena su sa još dva veoma značajna dokumenta.

Bivši predsednik Filatelističkog saveza Slovenije, drug Ferdo Kobal, koji inače ima najviše zasluga na tome, da znamo o Koširu nešto više, nego što su o njemu napisali istoričari nemačke pošte, svojim upornim i strpljivim radom da otkriju istinu o Koširu nastavio je ispitivanje o njemu i pored toga što je Ministarstvo PTT primilo na sebe da se istraživanjima o Koširu i njegovom radu pride sa više sistema.

Kada je drug Kobal aprila ove godine boravio u Beogradu, pregledao je i materijal koji je prenet iz Švajcarske u Beograd. Među dokumentima (fotokopijama) u Ministarstvu PTT nalazi se i kopija pisma u kome Košir javlja Svetskom poštanskom savezu u Bernu promenu svoje adrese. Pismo je datirano od 12 maja 1875 god. U tom pismu saopštava Košir da se preseljava iz Zagreba u Beč i navodi svoju tačnu adresu.

»Beč IV okrug, Hauptstrasse Wieden H. Nr. 39, drugi sprat, kod registratora Emanuela Frey-a«.

Koristeći ovaj na prvi pogled beznačajan podatak, drug Kobal obratio se višem poštanskom komesaru Dr. Riedlu, osnivaču poštanskog muzeja u Beču, koji je već ranije tražio za podacima o radu i životu Košira i zamolio ga da na osnovu pronađene adrese nastavi ispitivanja.

Na pismo druga Kobala od 14 aprila o. g. Dr. Riedl odgovorio je 2 maja 1950 god.:

U svesci br 351 arhive umrlica grada Beča našao sam sledeći upis:

Košir Lorenc, predstojnik kraljevskog hrvatskog knjigovodstva, umro 6. avgusta 1879 god. starost 75 godina, udovac, katol., rođen Luša (Lusha), Selce (u Hrvatskoj) nadležan Zagreb, Hrvatska, uzrok smrti iznemoglost usled starosti. mesto smrti: Beč, IX. Versorgungshausgasse 3 (dom staraca).

Ali i kod ovog toliko autentičnog dokumenta o Koširu slučaj se umešao i izopačio ispravnost navedenih podataka utoliko što Luša nije u Hrvatskoj i što Košir nije umro 6. već 7. avgusta, o čemu Dr. Riedl kaže:

»Kada se Košir otišao iz njegovog stana u dom staraca nije se moglo ustanoviti

U knjizi pokojnih grada Beča potkrala se greška u sledećem: Košir nije umro dana 6. avgusta, već 7. avgusta u četvrt do 11 pre podne, što je Dr. Riedl utvrdio na osno-

vu zapisnika parohije Rossau, Beč, Servittengasse 9.

Iz tog spiska umrlih za god. 1879, list 278, stav 226 vidi se da je naznačeno Koširevo mesto rođenja Luša (Lusha), Kranjsko. Konačno — kaže dr. Riedl — mogao sam ustanoviti da je bio Košir sahranjen 9 avgusta na bečkom centralnom groblju. Da je Košir umro 7, a ne 6 avgusta dokazuje i dan sahrane, jer prema tadanjim odredbama grada Beča, telo pokojnika moralo je biti sahranjeno 48 sati od nastupa smrti.«

Dr. Riedl nastavlja:

U otpravnoj knjizi finansiskog arhiva u Beču iz godine 1836 pronašao sam da je uveden neki akt za koji se navodi da je u njemu Košir savetovao poboljšanje poštanskog saobraćaja. Taj spis tada (u proleće 1949 god.) nisam mogao da pronađem. Ali mi je arhivar objasnio da je taj akt prisajedinjen nekom drugom Koširovom spisu iz 1858 god. Košir se god. 1836 prvenstveno zauzimao za uvođenje jedinstvene poštanske takse. U Austriji je tada bio na snazi pravilnik iz 1817 god. na osnovu kojeg je visina takse izračunavana prema poštanskim stanicama, preko kojih se pismo upućivalo. Tek god. 1858 Košir je postavio tvrdjenje da je on pronalazač poštanske marke.

Toliko saopštava o Koširu Dr. Riedl.

Daleko interesantniji i značajniji su druga dva dokumenta koje je primio drug Kobal od viš. pošt. inspektora Schönea iz Langenbrücka u Saksoniji.

Pismu od 3 maja 1950 god. viši inspektor Schönea pitalo je prepise tih dokumenata koja se odnose na Lovrenca Košira, od kojih prvi glasi u prevodu:

Izrada franko maraka, koja se odnosi na Višu poštansku direkciju, (u Leipzigu) 1853.

Poslanstvu dostavljena je sa priložima na finansisko ministarstvo svojeručno pisana pretstavka zamenika državnog knjigovode Košira iz Beča.

Prema istoj je navodno autor dao inicijativu za uvođenje porto maraka u Evropi. Svrha njegove pretstavke je verovatno ta, da želi za to da primi neko priznanje (samo pismeno).

Ministarstvo finansija želi pre svega da sazna, da li je Viša poštanska direkcija službenim ili bilo kojim drugim putem što god saznala o navedenom, o čemu neka nas izvesti.

Kraljevskoj poštanskoj
direkciji u Leipzigu

Dresden, dana 24 jula 1858
Ministarstvo finansija 3 o-
deljak von Ehrenstein.

Odgovor na ovo pismo glasi:

Prema ovim nama dostavljenim i ponovo priključenim aktima ne može postojati nikakva sumnja da je Lovrenc Košir, zamenik državnog knjigovode iz Beča već godine 1836 predložio austriskoj vladi, da se ukine naplaćivanje poštanske takse u gotovu i da se umesto toga uvede franko marka. Takođe je i nadalje dokazano da je poštanska reforma Rowlanda Hilla izašla u štampu tek 1837 god. u Londonu, dok o razgovoru Košira sa Englezom Galwayem u Ljubljani, koji je navodno pokrenuo englesku reformu, ne možemo donositi odluku. Takođe nam nije poznato da li su njegovi prvobitni predlozi, odnosno samo navedeni Koširev razgovor sa zamenikom generalnog poštanskog direktora Hilla, zaista njegovi ili su uzeti sa drugog mesta.

Konačno je na raspravama prve nemačke poštanske konferencije došlo na diskusiju pitanje o »frankotaksnim markama« i na izvor zavodenja istih. Uglavnom je ovo zavodenje u zapisnicima konstatovano tako, kao da u Engleskoj to već imaju.

Kraljevska viša poštanska
direkcija
von Zahn

Leipzig dana 6 avgusta 1858

Uporan rad neumornog slovenačkog filateliste druga Kobala doneo je opet skupocen prilog utvrđivanju činjenice da je Lovrenc Košir »otac« poštanske marke.

Objektivno treba priznati da imamo da zahvalimo drugu Kobalu što vreme i naša indolentnost nisu našeg zaslužnog zemljaka Lovrenca Košira potpuno prepustili zaboravu. Kobalu treba zahvaliti što dokumenta o reformama koje je predlagao Košir, bilo da su ona u Beču, bilo u Leipzigu, Dresdenu ili Bernu nije za uvek zatrpala muzejska prašina. Zahvaljujući drugu Kobalu ceo kulturni svet zna za ime i zasluge Lovrenca Košira. Izdanje prigodne serije i avionske marke u spomen Košira usledilo je na inicijativu Kobala itd. Ovo naglašavamo da bismo ukazali na značaj strpljivog rada jednog čoveka, koji je uspeo da pravo originalnosti jedne ideje, jedne zamisli sačuva našem zemljaku, a sa druge strane ospori to pravo onima kojima ovakva priznanja ne pripadaju.

O ovome smo kazali nekoliko reči više, jer će ovo naše priznanje iz filatelističkih redova možda biti jedina nagrada za nesebičan uporan ali uspešan rad druga Kobala.

Mi mu na uspehu čestitamo.

Još pre dve godine drug Kobal je u brošuri »Lovrenc Košir« napisao:

»Umro je u Zagrebu u visokoj starosti preko 70 godina, dok se u engleskom i nemačkom tekstu iste brošure sasvim određeno kaže da je Koširu bilo 70 godina kada je umro.

Međutim danas znamo da je Lovrenc Košir umro 7 avgusta 1879 godine u Beču.

Povodom 71-godišnjice smrti velikog reformatora poštanske službe, koja se navršila pre nekoliko dana, naročito nam je drago, što smo mogli da objavimo, da se dokazima iz Švajcarske pridružio i dokaz sa drugog izvora dokumenat iz Nemačke u kome se kaže:

«...»da ne može postojati nikakva sumnja da je Lovrenc Košir, zamenik državnog knjigovode iz Beča već godine 1836, predložio austriskoj vladi da se ukine naplaćivanje poštanske takse u gotovu i da se umesto toga uvedu franko marke.»

Danas kada je stvarno otklonjena svaka sumnja u originalnost genijalne ideje Lovrenca Košira za uvođenje poštanske marke, smatramo ipak potrebnim da kao filatelisti-skupljači poštanskih maraka ukažemo na neophodnost da se sa nadležnog mesta nastavi sa ispitivanjem i prikupljanjem materijala, i dokumenata o životu i radu Lovrenca Košira.

Ma kolika bila pohvalna privatna inicijativa druga Kobala i njegovih saradnika, — dopisnika iz Austrije i Nemačke, i ma koliko su svi ti izvori kompetentni i autentični ipak treba ovaj rad čiji rezultati treba da posluže kao prilog istoriji razvitka poštanske službe specijalno, i kao prilog istoriji razvitka naših naroda uopšte, da bude vođen sa jednog mesta, stručno, sistematski i pedantno. Taj rad oko prikupljanja dokaza o pregledanim reformama od strane našeg zemljaka, koji su do sada obavili drug Kobal i šef Međunarodnog poštanskog odeljenja pri Ministarstvu pošta drug Mičić, nije završen, te ga treba okončati tako temeljno da će biti, posle obelodanjenja prikupljenih dokumenata, isključena svaka mogućnost falsifikovanja istoriskih činjenica i otklonjena mogućnost svojatanja Koširevih zasluga u bilo čiju korist.

Isto tako treba izraziti puno priznanje saradnicima druga Kobala, koji su stavili u službu naših interesa svoje slobodno vreme, svoje veze i svoju visoku stručnost. Mi verujemo, da bi se preko ovih veza moglo naći još dosta materijala o radu Lovrenca Košira, a možda i ono što se do sada nije pronašlo, a to su originalne pretstavke Košira austriskoj vladi iz 1836 godine.

С. ОСТОЈИЋ

О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ

(Наставак са 215 стране)

Као и код многих ретких и скупоцених издања постоје фалсификати и првих српских поштанских марака. Крајем прошлог века чувени фалсификатор Ф. Фурније израдио је и растурао обе вредности ових марака, па је, шта више, израдио и марку од 2 паре у боји вредности од 1 паре — т. зв. „марке штампане у погрешној боји”. После су се појављивали и други лажни примерци, махом непознатог порекла. Срећом сви покушаји познатих имитација врло су неуспели и разликују се од оригинала по цртежу, начину израде, папиру и бојама. Ево, у главном о чему је карактеристично за разликовање правих од лажних марака.

До сада познати фалсификати ових марака штампани су у каменотиску. Папир и боје код фалсификата у многоструку разликују од оригинала: папир је различите дебљине, а боје папира и марака врло су љаво подешене.

Наравно, за распознавање најсигурнији је начин упоређење са оригиналом. Ту одмах можемо да уочимо осетне разлике у цртежу марке. Тако, Фурнијеов фалсификат разликује се од оригинала на први поглед приметно већим грбом у медаљону, већим словима у „К. С. ПОШТА”, већим бројкама код ознаке вредности и већим словима у речи „ПАРА”. Основа цртежа марке састоји се из симетрично размакнутих водоравних црта, уместо одситних тачкица, које су код оригиналних марака негде једва видљиве, а негде сивене у танке, испрекидане линије. Медаљон са грбом кнежевине Србије, који је у средишту марке, уоквирен је од 87 белих тачака, перли, док у оригиналу има 77 таквих тачака. Сам грб у медаљону љаво је прецртан: круна је здепаста, широка, врло примитивно нацртана, са два реда махом усправно постављених белих тачкица разног облика. Крст на врху

круне код фалсификата рђаво је нацртан и једва се примећује. Крст са оцилима у средишту грба, на штиту, приметно је дебљи, а његова усправна црта на крају је зашиљена, док је код оригинала, у главном, равна.

Други фалсификат, непознатог страног порекла, још је неуспелији и још више се разликује од оригинала. И он је рађен у каменотиску. Речи „К. С. ПОШТА” и „ПАРА” и ознака вредности веће су него код оригинала, па и од Фурнијевог фалсификата, неједнаке су и рђаво стилизоване: слова су рогобатна и неправилна, па се одмах примећује да је за цртача ћирилица била *terra incognita*. Медаљон са грбом уоквирен је са спољне стране дебелим цртом, док је код оригинала та црта танка. Са унутрашње стране оквир је састављен од великих белих тачкица неправилног облика, којих има 71 уместо 77, које су код оригинала округле и мање по величини. Сама круна је већа, несиметрична на врху јако раширена, и сасвим другог облика. Крст на круни је већи, на штиту нешто мањи по величини, али пунији и са мањим оцилима. Сам крст и оцила на штиту уоквирени су правоугаоним, белим цртама, слично ланчаној шарри, разне величине, док је код оригинала оквир у виду венца од белих, често сливених тачака. Траке на плашту скоро су невидљиве, а сам плашт несиметрично, грубо и невешто израђен. Основа марке код овог фалсификата састоји се из симетричних водоравних цртица неједнаке величине.

Најраспрострањенији фалсификат од марака од 1 паре код нас појавио се први пут у Београду пре више година. Израдио их је неки литограф. Ови „домаћи” фалсификати, често наивно продавани као имитације, слични су оригиналу, пошто су израђени фотолитографским путем. Али и овде је основна разлика у начину израде марака: каменотисак у место књиготиска; лоша, нејасна, замазана штампа. Боје и папири марака не одговарају оригиналу, бледе су и неизразите и ако су марке рађене у више нијанса. Употребљен папир је танак и прозиран. Постоје и лажно жигосани примерци.

На крају о класификацији ових марака у неким европским каталозима! Најве-

ћу метаморфозу доживела је каталогизација у Михеловом каталогу. Раније, до рата, и за време рата, прве марке за новине биле су означене као обичне порто марке и носиле су бројеве 1 и 2. Међутим, у његовом првом послератном каталогу, за 1949 годину, ове марке се налазе груписане под општим називом „мар-

ке за новине” и носе посебне каталожке бројеве 1 и 2. Као што је познато, Михелов каталог за 1949 годину изашао је негде у октобру прошле године. У његовом (овогодишњем каталогу, који је такође издат већ децембра прошле године, оне се налазе одмах после првих франкомарака са ликом кнеза Михаила бечког и београдског штампања, и носе каталожке бројеве 7 и 8.

У Цумштајновом каталогу ове су марке класиране као „порто марке за новине” и носе бројеве 1 и 2.

Код Иверовог каталога марке немају, по обичају, никакво ближе обележје и сврстане су међу редовне франкомарке и носе каталожке бројеве 1 и 2.

У најновијем каталогу „Југофилателије” ове марке носе прве каталожке бројеве 1 и 2. Приказана су сва три издања, а марке од 2 паре штампане у боји марке од 1 паре, означена је, сасвим правилно, као грешка у боји.

Код наших сакупљача прве српске марке за новине врло су тражене, цењене и омиљене; за оне који специјализирају, оне пружају врло широко поље рада. На жалост, врло се често виђају оригинали и беспрекорно сачувани примерци. Мноштво фалсификата чини да сакупљачи, када су у питању ове марке, морају бити врло опрезни. Треба се чувати разних „имитација, које, на жалост, праве и многе чувене збирке.

Најзад морамо напоменути да, с обзиром на висину штампања, марке прве накладе спадају међу врло ретке и да је њихова каталожка вредност и код нас, и на страни, далеко испод њихове праве и несумњиве вредности.

(Крај)

BOR. ST. MRĐA

SVETSKI POŠTANSKI SAVEZ

— Zbirka po motivima —

(Nastavak sa str. 220)

126. *BAHREIN*: povodom proslave 75-godišnjice Svetskog poštanskog Saveza izdana je 10 X 1949 god. prigodna serija maraka od četiri vrednosti: 2½ a, na 2½ d, 3a, na 3d, 6a, na 6d i 1r. na 1sh. Za ovo izdanje upotrebljena je engleska U. P. U. serija (opisana u br. 3 za 1950 god. pod istim naslovom članka na red. br. 17) s im što je preštampana vrednost i stavljen pretisak: BAHREIN.

Iste marke upotrebljene su preštampavanjem još i za ove engleske protektorate:

129) *GOLFE PERSIQUE*: Prigodna serija ima četiri vrednosti: 2½a, na 2d., 3a, na 3d., 6a na 6d., 1r. na 1sh. Na upotrebljenoj engleskoj seriji za ovo izdanje nalazi se samo pretisak vrednosti, bez pretiska naziva.

130) *BAHAWALPUR*: 10 X 1949 g. izdano je prigodno izdanje franko-maraka, a zatim i serija službenih maraka, za koju je upotrebljena i preštampana sa crvenim pre-

127) *KUWAIT*: izdanje 10 X 1949 god. Prigodna serija ima četiri vrednosti: 2½a, na 2½d, 3a, na 3d., 6a, na 6d, 1r. na 1sh. Pretisak »Kuwait«, kao i pretisak nove vrednosti je u crnoj boji.

skom. Sve su marke oblika položenog većeg pravougaonika i sve imaju isti crtež detalja spomenika Svetskog pošt. Saveza u Bernu, pored kojeg je s desne strane natpis U.P.U. Franko serija se sastoji od četiri

128) *TANGIER*: prigodna serija je izdana 10 X 1949 god. sa crnim pretiskom »Tangier«. Sastoji se od četiri vrednosti: 2½d., 3d., 6d., 1sh.

vrednosti: 3p. crna i zelena, 1a. crna i crvena, 1½a. crna i narandžasta, 2½p. crna i plava. Serija službenih maraka takođe se sastoji od 4 marke istih vrednosti.

131) **INDIJA**: (Director General of Posts and Telegraphs, New Delhi, India): prigodna serija, koja je izdana 10 X 1949 god., sastoji se od četiri vrednosti: 9p. zelena, 2a.

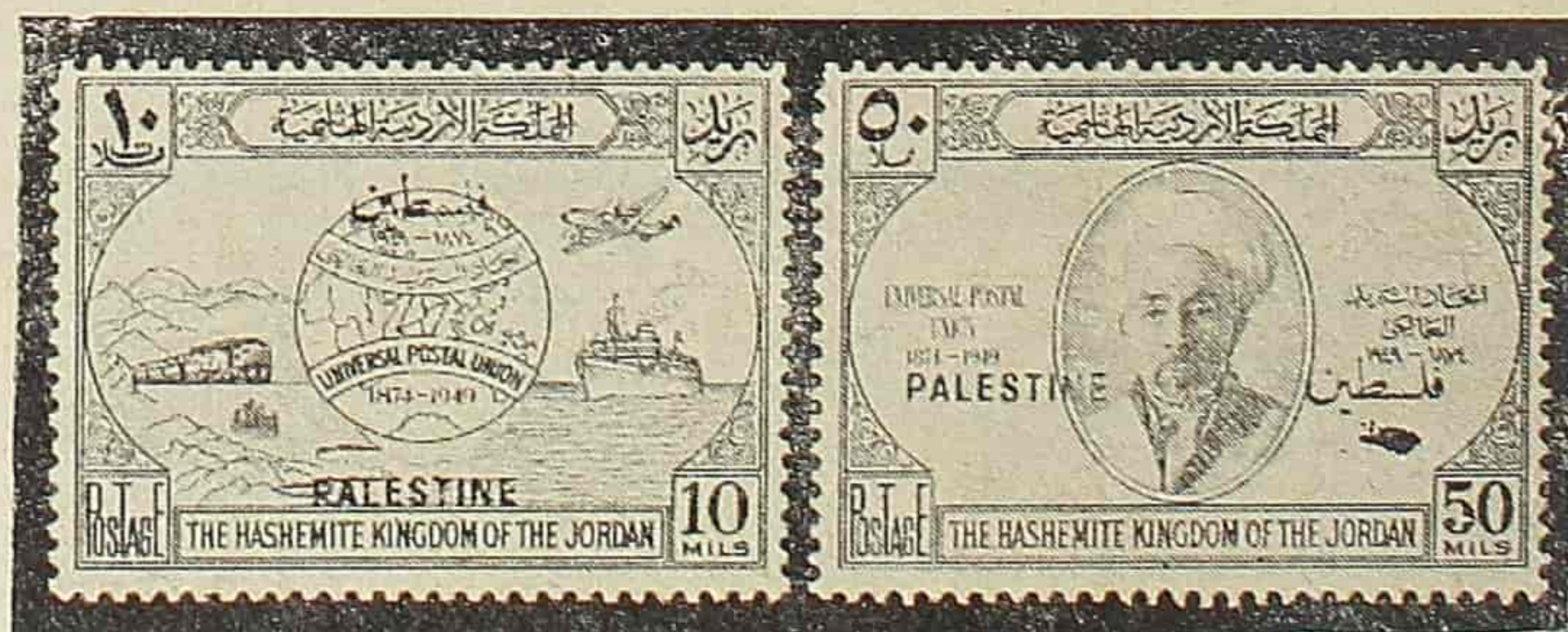
karmin, 3¹/₂a. ultramarin i 12a. smeđe-vinsko-crvena. Marke su oblika većeg položenog pravougaonika i sve imaju isti crtež zemaljske kugle, na kojoj se s desne strane nalazi pismo, a zatim indiski trostruki lav. Iznad slike je prigodni natpis: Universal postal union. S leve strane crteža su jubilarne godine 1874—1949.

132) **IZRAEL** (Direction générale des postes et télégraphes, Tel Aviv, Israel): Prigodna serija izdana je početkom marta 1950 god. a sastoji se od dve vrednosti: 40 pr. tamno-ljubičaste boje i 80 pr. karmin. Obe su marke oblika položenog pravougaonika i obe imaju isti crtež: gazela u skoku sa zemaljske kugle, čiji se jedan deo vidi na desnoj strani marke. U gornjem desnom uglu

godna serija puštena je u oktobru 1949 god., a sastoji se od pet vrednosti: 1 mil. smeđa, 4 mil. zelena, 10 mil. crvena, 20 mil. plava i 50 mil. zelena. Pretisak je na vrednostima od 1 i 10 mil. crn, a crven na ostalim vrednostima.

134) **MEKSIKO**: Direction generale des postes, Mexico, D. F. (Mexique) prigodna serija se sastoji od tri vrednosti: 25s., naranđaste boje, oblika položenog pravougaonika, sa crtežom tikača, pozadi kojeg se vide siluete voza i aviona, 50c./ ljubičaste boje, sa crtežom velikih slova U.P.U. preko kojih

se nalaze jubilarne godine, a između njih natpis U.P.U. Marke su štampane sa legendama. Na sredini legende je globus, preko koje je natpis U.P.U. na vrhu globusa je pismo, a sa leve i desne strane jubilarne godine. Ispod crteža je prigodni natpis na jevrejskom jeziku.

133) **PALESTINA**: za prigodno izdanje upotrebljene su marke Transjordanije (opisane u br. 5 za 1950 god. pod istim naslovom članka na red. br. 60) i preštampane pretiskom Palestine, latinicom i arapski. Pri-

se nalaze jubilarne godine, 80c. svetlo plava sa alegoriskim crtežom ruke sa krilima, koja drži zemaljsku kuglu, a tu ruku pridržavaju druge dve ruke. I ova vrednost je oblika položenog pravougaonika, dok je vrednost od 50c. oblika uspravnog pravougaonika. Vrednost od 25 i 80c su marke za avionsku poštu.

115) **SIRIJA**: Direction générale des PTT, Damas Syrie): povodom 75-godišnjice Svetkog poštanskog Saveza, izdane su dve serije: franko marke i avionske marke. Fran-

ko serija sastoji se od dve vrednosti: 12 $\frac{1}{2}$ p. ljubičasto-sive boje sa crtežom sirijskog pejzaža, oblika je položenog pravougaonika, 25p. plave boje, oblika uspravnog pravougaonika. Avionska serija se takođe sastoji od dve vrednosti: 12,50 p. lilaste boje, oblika položenog pravougaonika sa crtežom zemaljske kugle iznad sirijskih planina. S leve strane zemaljske kugle je natpis U.P.U., a sa desne se nalaze jubilarne godine, 50p. zeleno-plave boje, oblika položenog pravougaonika sa crtežem varoši, preko koje leti avion.

marka od 100 lira je plava i ljubičaste boje, a avionska marka od 200 lira je plave boje. Obe su marke oblika položenog pravougao-

116) SAN MARINO (Secretariat d'Etat des affaires étrangères. Service des postes, San Marino, Rep. de Saint-Marin): prigodno izdanje od jedne franko marke, izdano je 29. II. 1949, a prigodno izdanje od jedne avionske marke izdano je 15. II. 1950 god. Franko

marka i sa istim crtežem, koji pretstavlja pejsaž sa putem, na kojem tri para konja vuku diližans.

137) ČILE (Direction generale des postes et telegraphes, Santiago, Chili): povodom 75-godišnjice Svetskog poštanskog saveza izdana je franko i avionska serija maraka.

Avionska serija se takode sastoji od dve vrednosti: 5 dol. zelene boje, i 10 dol. čokoladaste boje. Obe su marke oblika položenog pravougaonika i sa istim crtežem, ko-

Franko serija se sastoji od 2 vrednosti: 60 c crvena i 2¹/₂ dol. plava. Obe marke su oblika širokog uspravnog pravougaonika sa slikom Heinricha von Stephana, ispod koje se nalazi prigodan natpis i jubilarne godine.

ji pretstavlja zemaljsku kuglu preko koje leti avion, a desno od aviona se nalazi bela petokraka zvezda. Ispod slike se nalazi prigodan natpis: Union postal universal i jubilarne godine 1874—1949.

Инж. АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

У П У Т И У Ф И Л А Т Е Л И Ј У

ИЗРАДА МАРАКА

(Наставак са 224 стране)

Марке се не штампају појединачно, већ у табацима састављеним из мањег или већег броја марака. За штампање се израђују целе штампарске плоче („форме“).

Стварање штампарских плоча код различитих начина штампања је различито. — Код књиготиска гравер израђује само основни печат, који се умножава стереотипијом или галванопластиком. Основни печат се утисне у какав метал, восак или дебели папир, и у њима се створе негативни отисци; на тај начин се створи **матрица**. Ново изливени печати у такој матрици називају се **клишеји**. Ако се клишеји изливају у матрици оловом, тај се начин умножавања назива стерестипија; матрица је овде од метала или папира. Код **галванопластике матрица** — од метала или воска — потапа се у галванско купатило и после извесног дужег времена преко матрице се ухвати бакарна навлака, која је потпуно идентична са оригиналним основним печатом, и која се после одвоји и испуни оловом и тако оспособи за употребу; ови се клишеји називају галваноси или галванотипи. — Тако добивени клишеји спајају се и утврђују на дрвеним

или металним плочама и тако се стварају **штампарске плоче или форме**. — И код дубокотиска гравер израђује (реже) само основни печат у челику; од њега се јаким утискивањем у меки челик ствара матрица, која се калењем отврдне и њоме се у једну плочу од меког челика утискује онолико пута, колико се жели да буде велики табак марака, па се и та плоча после калењем отврдњава. — Код каменотиска врши се умножавање помоћу једног нарочито препарираниог папира, на који се преноси првобитна слика са литографског камена; са овог папира преноси се слика на камену плочу у броју одређеном за будући табак марака.

Са готовим плочама врше се разне пробе и коректуре на целим табацима, и кад и са тиме буде свршено, онда се приступа дефинитивном штампању марака.

Штампарске плоче могу бити равне или у ваљку. Ваљци за штампање стварају се на тај начин, што се најпре изради равна плоча, којој се затим да облик ваљка.

Величина штампарске плоче, па и табак, зависи од жеље наручиоца или свр-

хе којој су марке намењене, а затим и од саме штампарске машине т. ј. колику величину табака може примити.

Табак се може састојати само из једне марке или из мањег или већег броја марака.

У почетку су и редовна издања марака била штампана у малим табацима, са мањим бројем марака, а понекад и само с једном.

У новије време издају се нарочити табачићи, састављени од једне или више марака (малог, ограниченог броја) истих или разних вредности, са широким рубовима са пригодним натписима, који се обично зову **блокови**. Блокови се издају као спомен издања или као пригодна издања, обично са доплаћима, означеним на маркама или на рубу, који иду у корист добротворних или других установа, ради којих су блокови издати. Ако се блок састоји из више марака разних вредности, оне могу бити исте или различите боје; зупчане или незупчане.

Редовна издања марака израђују се сада у табацима од 50, 100 и више марака.

Треба правити разлику између **штампарског и шалтерског табака**. Штампарски табак може се састојати из једног или више шалтерских табака. У првом случају табак има са свих страна јединствен руб, у другом случају, сем тога обичног руба око целог табака, раздвојене су групе марака (шалтерски табаци) међу собом празним међупросторима; по њима се врши расечање штампарског у шалтерске табачке.

Рубови табака могу бити без икаквих ознака, али је чешћи случај да на њима налазимо разне цртеже или ознаке, које имају нарочиту сврху; тако, налазе се бројеви плоча, бројеви налога за израду, ознаке цене, збирови вредности, године штампања, разне ознаке за штампање и зупчање (крстићи, цртице и др.), разне рекламе (и приватне), ознаке штампара и т. д. — Ради спречавања употребе папира од рубова табака у циљу израде фалсификованих марака, на рубовима се често отштампавају разне шаре. — Врло често се с једне или две стране табака налазе разне црте, две или више паралелних, дебље или тање или наизменичне и т. д. Ове црте или цртежи (шаре) долазе од ивичних заштитних уметака, који се постављају за заштиту од трошења (абања) оног реда клишеа, којим се врши први удар (додир) при штампању марака тај се удар преноси тада на заштитне уметке и они се излажу јачем абању, а иначе би то било са првим редом клишеа марака. — У отисцима код тих уметака

налазе се и разни урезани знаци плоча употребљени за штампање, наклада марака, ознака штампарских радника и др.

И међупростори у штампарским табацима, између шалтерских табака, могу бити без ознака или са разним ознакама или са натписима.

Многе поштанске управе откидају рубове табака пре но што их пусте у течај — на шалтере.

Између појединих марака, вертикално и хоризонтално, морају се остављати празни простори, који служе да се по њима врши раздвајање марака зупчањем или другим којим начином. Раније, нарочито кад је вршено раздвајање сечењем, између марака су биле отштамповане црте, по којима је требало вршити раздвајање марака.

Распоред марака у табаку је различит и због броја расположивих клишеа и због начина штампања; зависи и од валутног система дотичне државе (десетичног или дванајестичног), од увиђавности и умешности радника који врши распоред, од жеље наручиоца, од величине марака и од ограничене величине папира за штампање марака и т. д.

Обележавање величине табака у каталозима, часописима и др. врши се на пример са 50 (= 5 X 10), што значи да се табак састоји из 50 марака поређаних у 5 редова по 10.

Да би се одредило место марака у табаку (н. пр. марака са извесним отступањима), треба одредити и начин бројања места марака у табаку. Бројање почиње са 1 у горњем реду лево, па се иде у хоризонталном правцу до краја тог реда; затим се прелази на други ред исто тако и завршава се у најнижем реду у десном углу. Ако се табак састоји из 100 марака (у 10 реди по 10), онда се н. пр. 53 марка налази у шестом хоризонталном реду на трећем месту. Или, на пример, кад се каже да се марка са извесном типичном грешком налази на 24 месту, значи да се налази у трећем хоризонталном реду на четвртном месту, ако је табак са 10 марака у реду, а ако би био са 5 марака у реду, онда би та марка била на четвртном месту у петом реду. Дакле, код тог одређивања треба знати и састав, одн. распоред марака у дотичном табаку.

При састављању плоча за штампање могу се десити разна отступања — прешке. У једној штампарској плочи обично су клишеи за марке исте вредности и истог цртежа, али има и хотимичних или нехотичних отступања. Хотимична су на пример: плоче комбиноване од разних вредности, кад су слике исте величине и исте боје; али било је плоча разних вредности и са разним бојама и са разним

сликама. Сем тога има плоча састављених од истих вредности и истих слика, али са натписима на разним језицима или са разним азбукама. — Нехотимична су отступања неправилности и прешке у штампању и има их разних: померања појединих клишеа из правилног положаја, те се добијају с једне или са две стране шири, а са супротних им страна ужи међупростори, а доследно и рубови марака; затим уметања клишеа извесне вредности у плочу са другим вредностима, те се добија та вредност у другој боји (такав је случај: из 1895 г. порто марка Србије од 5 пара ружичасте боје, из 1915 г. краљ Петар на бојишту од 15 пара плава и др.; затим извртање појединих клишеа у плочи, при чему постају парови, у којима је једна марка у исправном, а друга у изврнутом положају; оваки се парови називају „тет-беш“; има их код порто-марака Србије из 1898 г. од 20 пара црвено-смеђе боје.

Код неких издања марака из разних узрока при распореду клишеа у плочи остане извесан број празних поља. Таква

поља у табаку испуњавају се на пример крстовима, разним цртежима или текстовима (који чак могу и немати никакве везе с маркама), рекламама и др., а остављају се и празна. Последњих година намерно су овака поља остављана и попуњавана разним цртежима и пригодним текстовима (као на пример код Србије за време окупације од 26 III 1942 и од 1 X 1943.

У новије доба марке се штампају и у ролнама, место у табацима.

Раније се штампало на папиру без лепка, али доцније све се више прелазило на штампање на папиру са лепком. Дакле, премазивање лепком (гумирање) врши се већином пре штампања. Врло ретко се дешава да се папир премазује лепком после зупчања — и то се може сматрати пре као погрешан рад.

После гумирања и штампања долази на ред решење питања о раздвајању марака — сечењем, пробадањем или зупчањем, а кад се и то сврши, марке су готове и могу се пустити у течај — за употребу за намењену сврху.

S. MANŽELEJ

Zaštićeni papir kod maraka Jugoslavije

Predmet ovog članka je jedna naročita vrsta papira, koji je bio upotrebljavan za izradu poštanskih maraka Jugoslavije u toku od 20 godina, — od 1929 do 1949 godine zaključno.

Zaštićeni papir bio je uveden posle velike falsifikatorske afere, 1929 godine, kada su bile nadene u optičaju veće količine falsifikovanih taksenih maraka od 500 i 1000 dinara. Pošto su ondašnje marke i takse i poštanske bile izradene na dosta primitivan način, a pomenuti falsifikati bili su izrađeni rafinirano, ondašnje vlasti mučile su muku da odvoje falsifikovane marke od pravih. Stoga se pokazala potreba uvođenja u tehničku izradu maraka nečega, čime bi se omogućilo da se falsifikat utvrdi kao takav i to pouzdano i brzo. I radi ove potrebe bio je uveden zaštićen-papir.

Zaštićeni papir odlikuje se time, što su pri njegovoj izradi u masu papira mešana vrlo sitna (= oko 0,02 mm) zrnca neke nepoznate nam materije, raznih boja: sivo-plave, tamno-smede i crveno-smede. Golim okom ta se zrnca u opšte ne vide. I čak kroz uveličavajuće staklo (8 puta) ne vidi se sko-

ro ništa. Samo pomoću mikroskopa daju se ta zrnca lepo utvrditi. Dovoljno je povećanje takozvanog džepnog mikroskopa sa povećanjem od 40 puta. Onda se zrnca lepo vide, kao pravilni krugovi, a i njihove boje daju se lako razlikovati.

Međutim, treba umeti razlikovati pomenuta zrnca od raznobojnih mikroskopskih mrlja, nastalih ili od štamparske boje (naročito kod ofseta i heliogravure), od poštanskog žiga ili od mikroskopskih stranih tela (razna prljavština ili prašina), koja su se uvukla u papirnu masu prilikom izrade papira ili u gumu prilikom gumiranja. Stoga za određivanje ovog papira potrebno je izvesno iskustvo.

Čim je bio nabavljen zaštićen papir sve marke, i poštanske i taksene, pa čak i mehanične formulare počeli su da štampaju na njemu. Smisao uvođenja zaštićenog papira sastojao se u tome, što se od toga vremena svaka marka mogla lako i pouzdano ekspertizovati, da li je prava (ako je na zaštićenom papiru) ili je falsifikat (ako je na običnom). Iz ovoga potiče i naziv ovog papira, koji zaštićava od falsifikata, ili tačnije

kao što je to već rečeno, daje mogućnost brze i pouzdane ekspertize.

U toku godina karakter zaštićenog papira menjao se. U početku, obojena zrnca bila su u masi papira u gustim gomilicama, dok su kod kasnijih isporuka papira (od 1933 do 1938) zrnca razređena, jer su morala biti ubačena u znatno manjoj količini, verovatno radi štednje. Dok kod starijih izdanja na jedan pogled kroz mikroskop vidimo mnogo zrnaca, kod izdanja od 1933 do 1938 treba neki put čak i pomerati papir, dok se nađe koje zrnca. Od 1939 do 1949 zrnca su opet uvećoj gustini. I brojni odnos među zrnima raznih boja nije uvek isti kod raznih izdanja maraka. Ima maraka, kod kojih se ne nalaze zrnca crveno-smeđe boje.

Zaštićenog papira ima dve vrste:

a) dvostrano zaštićeni papir, kod koga se zaštitna zrnca primećuju sa obe strane; ovaj papir nikada nije kredast i bio je prvi u upotrebi;

b) jednostrano zaštićeni papir, kod koga se zaštitna zrnca nalaze samo na jednoj strani; ovaj papir je uvek kredast, a zaštitna zrnca nalaze se na kredastoj strani.

a) Dvostrano zaštićeni papir

Kod naših maraka zaštićen papir prve vrste tj. dvostrano zaštićen pojavljuje se prvi put kod kasnijih štampanja takozvanog »Prvog beogradskog izdanja« redovnih franko-maraka od 1926 g. Ovo izdanje postoji kompletno tj. svih 12 vrednosti na običnom papiru, dok na zaštićenom papiru postoji samo 10 vrednosti; vrednosti od 2 i od 8 din. nisu poznate na zaštićenom papiru; usled promene poštanskih tarifa ove dve vrednosti pokazale su se kao nepotrebne i nisu bile kasnije štampane, kada je bio uveden zaštićen papir.

»Poplavno izdanje« iz 1926 g. postoji samo na običnom papiru, jer je izašlo pre uvođenja zaštitnog papira. Isto tako »iksovano izdanje« iz 1928 postoji samo na običnom papiru, jer su za njegovu izradu bili upotrebljeni ostaci maraka »poplavnog izdanja«.

Međutim, prigodno izdanje povodom hiljadugodišnjice hrvatskog kraljevstva već je u celosti bilo štampano na zaštićenom papiru.

Ovde trebam da naglasim da nisam u stanju pouzdano da utvrdim tačno vreme uvođenja zaštićenog papira za naše marke, niti tačno vreme kada se u stvari odigrala gore pomenuta falsifikatorska afera. Mislim da je to bilo 1929 g., a možda i nešto ranije; ali to nije ni tako važno. Važno je to što znamo da se zaštićen papir pojavljuje

prvi put kod kasnijih izdanja (verujem da je to bilo 1929 g.) »prvog beogradskog izdanja« i kod cele naklade izdanja povodom hiljadugodišnjice hrvatskog kraljevstva (tačno 1929 g.).

Od toga vremena, pa sve do maja 1934 g. upotrebljava se zaštićeni papir, uključujući izdanje s crnim okvirom, prvo avionsko izdanje, prve doplatne marke Crv. krsta i porto marke sa i bez Vagnera. I vrlo tanak papir poznat kod 0.25, 0.50 i 1.50 din. bez crnog okvira, a takode i kod 3 din. sa crnim okvirom, a takode i kod 3 din. avionske marke (Oplenac) uvek je zaštićen papir.

Izuzetak su samo ovih 5 maraka izdanja 1933 sa pretiskom »JUGOSLAVIJA«; 2 i 8 din., i 0.25, 0.50 i 1 din. sa poništenim viškom »poplavnog izdanja«. Ovih 5 maraka uvek su na običnom papiru, dok vrednost od 30 din. postoji na oba papira: običnom i zaštićenom.

Počev od 1935 g. samo sledeća izdanja štampana su na dvostrano zaštićenom papiru: »Oplenac« sa crnim okvirom, »Mala Antanta«, blok »Zefib«, »I balkanska antanta«, »Deca« za 1938 bez »Salvate parvulos«, »Aero izložba«, »Demir kapija«, »Balkanske igre« za 1938 g., »Kosovka devojka« samo prvo izdanje od 1938 g., »Deca« 1938 g. (sa »Salvate parvulos«) i »Avala«.

Marke Okup. Srbije: blokovi Smedereva i invalidski, II zarobljeničke (1942 g.), za siromašne, »stogodišnjica pošte« i sve porto marke.

Marke DFJ i FNRJ: porto I, II i III (1944—1945) i pritisak »FNR Jugoslavija« na 1.50, 3 i 4 din. službene — samo vrednosti: 2.50, 4, 8 i 12 din. i pretisci 3/8 i 3/12 din., dok ostale vrednosti službenih maraka poznatiem samo na običnom papiru. Pošto sam proverio ograničenu količinu službenih maraka, navedeni podaci ne mogu da se smatraju kao definitivni.

b) Jednostrano zaštićen papir

Ovaj papir pojavljuje se prvi put kod izdanja franko-maraka 1935 g. (tzv. mali format), a zatim i kod sledećih izdanja: »admiralske«, Crv. Krst — 1936, »za našu decu« samo 2+1 din. (ostale vrednosti su na običnom papiru), velika avionska serija 1937/40, Kosovka devojka II, (1940) franko marke 1939/40, (tzv. veliki format) »PTT Zagreb«, »Gutenberg«, »Liga protiv tuberkuloze« i »Bojovnici«.

Marke Okup. Srbije: sve ostale osim napred navedenih maraka na dvostrano zaštićenom papiru.

Marke DFJ i FNRJ: »Manastiri« sa i bez mreže, Tito I i II, »Ilindan«, Crv. Krsta 1945 g., »partizanska serija« samo prvog izdanja

1945 (12 vrednosti) i to samo na kredastom papiru, dok iste marke na ostalim vrstama papira (nekredastim) nisu na zaštićenom papiru, Svetozara Markovića, Juliske Krajine, Košira (samo avionska), »Balkanske igre «1948, »grbovi«, »Planica«, »Makedonija« (obična i avionska), Svetskog pošt. saveza i najzad marka od 12 din. »partizanske serije« sa pretiskom »FNR JUGOSLAVIJA« samo na kredastom papiru.

Sva ostala, ovde nespomenuta izdanja su na običnom, nezaštićenom papiru. Ovde treba napomenuti da debeli papir kod vrednosti 0.25 i 0.50 din. franko-serije 1935 (mali format) nije zaštićen. Nije zaštićen papir ni porto-maraka 1923 godine, koje su bile u prometu do 1931 g., niti iste marke sa pretiskom »Jugoslavija« iz 1933 g. Ovo može da izazove izvesno čuđenje: ili u opšte nisu štampane u vremenu od 1929 do 1931, što je malo verovatno, ili su štampane i u ovom periodu, ali na običnom papiru, — što opet ne izgleda verovatno, s obzirom da su od 1929 g. čak i taksene marke, kao i menični formulari štampani samo na zaštićenom papiru.

Isto tako nije jasno, zašto nije upotrebljen zaštićen papir za izdanje »Zimske pomoći«, Kr. Marije, N. Tesle, prvih triju vrednosti »Za našu decu« 1937, »Stogodišnjicu pošta«, »Velike dece«, »Kosova«, »Autotrka«, »Jadranske straže«, »PTT Beograd« i »Zagrebačke izložbe«.

Postojanje zaštićenog papira bilo je primećeno mnogo kasnije, iza njegovog uvođenja u upotrebu za naše marke, što je i razumljivo, jer se on može pouzdano utvrditi samo mikroskopom. Oko 1933 godine (nisam u stanju da to vreme tačnije odredim, kod vodećih beogradskih filatelista izazvao je interesovanje oglas u službenim novinama, kojim je ondašnja Uprava Državnih Monopola raspisala licitaciju i isporuku naročitog papira za štampanje maraka. U tom oglasu, pored ostaloga, bila je jedna dosta maglovita rečenica, da licitant mora da se obaveže, da prilikom izrade traženog papira dopusti da jedna stručna komisija Uprave Monopola prisustvuje u fabrici prilikom jednog određenog tehnološkog procesa. Na osnovi ovog oglasa pojavila se kod vodećih beogradskih filatelista pretpostavka, koja se kasnije opravdala, da je stručna komisija Uprave Monopola imala zadatak ne samo da prisustvuje, nego i da saraduje u nekom tehnološkom procesu oko izrade papira i da bi ovo sudelovanje imalo za posledicu neko tajno obeležavanje izradenog papira. Zainteresovani filatelisti počeli su da istražuju papire poslednjih izdanja naših maraka, ali

nisu mogli ništa pronaći. Pok. E. Deroko više puta je posećivao svoje poznanike, koji su radili u Državnoj markarnici, u nameri da sazna o eventualnom tajnom obeležavanju papira. I nije uspeo. Jedni su mu govorili da ništa ne znaju, dok su mu drugi kazali da je to državna tajna, koja se ne sme objaviti. Ovakve informacije su još više pojačale radoznalost filatelista, koji su nastavili svoja istraživanja sve dok jednom od njih, — ako se ne varam to je bio sam Deroko — nije palo na pamet da papir pregleda pomoću mikroskopa. Tako je bila otkrivena tajna zaštićenog papira.

Međutim, širokom krugu filatelista nikada nije bilo ništa poznato o zaštićenom papiru. Čak i filatelistički pisci pisali su o zaštićenom papiru mnoge razne netačnosti. U knjizi M. Pešića »Istorijski pregled poštanskih maraka Jugoslavije« (1937) navedeno je da su marke prvog američanskog izdanja i prvog invalidskog izdanja (1921) radene na specijalnom zaštićenom papiru, što svakako nije tačno. — Nije bez grešaka ni odličan »Priručnik« Filatelističkog zaveza Hrvatske. U njemu sam primetio ove netačnosti: 1) kod vrlo tanke hartije, poznate kod maraka od 0.25, 0.50 i 1.50 bez crnog okvira (br. 97y, 98y i 101y) nije navedeno da je i taj papir zaštićen; 2) kod izdanja 1933 sa pretiskom »Jugoslavija« nema ni reči o papiru; 3) kod izdanja franko-maraka 1935 g. (i nekih drugih) nije navedeno da je na zaštićenom papiru; i 4) kod izdanja »Za zimsku pomoć« pogrešno je navedeno da je na zaštićenom papiru.

Kakav je značaj zaštićenog papira za filateliste? Svakako, značaj je više teoretske nego li praktične prirode. Sa praktičnog gledišta zaštićeni papir nema naročitog interesa, s obzirom da se osobenosti toga papira mogu utvrditi samo pomoću mikroskopa, a i s obzirom da je veći deo raznih izdanja u celini samo na jednoj vrsti papira, ili na običnom ili na zaštićenom. Prema tome sabiranje zaštićenog papira dolazi u obzir samo za napredne filateliste, koji specijaliziraju marke Jugoslavije i to samo kod onih izdanja, čije su marke istovremeno poznate na obe vrste papira. To su sledeća izdanja:

1) Prvo beogradsko izdanje iz 1926 g., kod koga svih 12 vrednosti postoje na običnom papiru, a 10 vrednosti na zaštićenom.

2) Izdanje 1933 sa pretiskom »Jugoslavija«, kod koga vrednost od 30 din. postoji na oba papira. Nije isključena mogućnost da i koja druga vrednost postoji na oba papira, a nije to još pronađeno.

3) Izdanje 1937 g. »za našu decu« kod koga su prve tri vrednosti poznate na običnom papiru, dok poslednja na zaštićenom.

Nije isključena mogućnost da koja vrednost postoji i na obema vrstama papira.

4) Službene marke od 1946 g., kod kojih su vrednosti od 2.50, 4, 8 i 12 din. i sa pretiskom 3/8 i 3/12 din. poznate na zaštićenom papiru, dok ostale vrednosti samo na običnom. I u ovom slučaju nije isključena mogućnost da se koja vrednost nađe na oba papira.

5) Naročiti slučaj je sa prvom partizanskom serijom iz 1945 g. Specijalisti ovog izdanja razlikuju 4 ili 5 raznih vrsta papira, od kojih je jedan kredast, dok ostale vrste nisu kredaste. Sumnjam da ima mnogo filatelista,

koji sabiraju ovu seriju prema svima vrstama papira. Ali, uzimajući u obzir da je kredasti papir zaštićen, a ostali nisu, nameće se sabiranje ovog izdanja u dve serije, jedne na kredastom (zaštićenom) papiru, koji postoji kod svih 12 vrednosti i druge na običnom (nekredastom i nezaštićenom) papiru, koji je za sada poznat samo kod 11 vrednosti, jer vrednost od 9 din. tamno-ljubičasta, sa slikom partizanke, nije još pronađena na običnom papiru. U vezi s ovim ne treba zaboraviti ni vrednost od 12 din. ove serije sa pretiskom FNR Jugoslavija, koja takode postoji na pomenutim dvema vrstama papira.

БРАН. НОВАКОВИЋ

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА

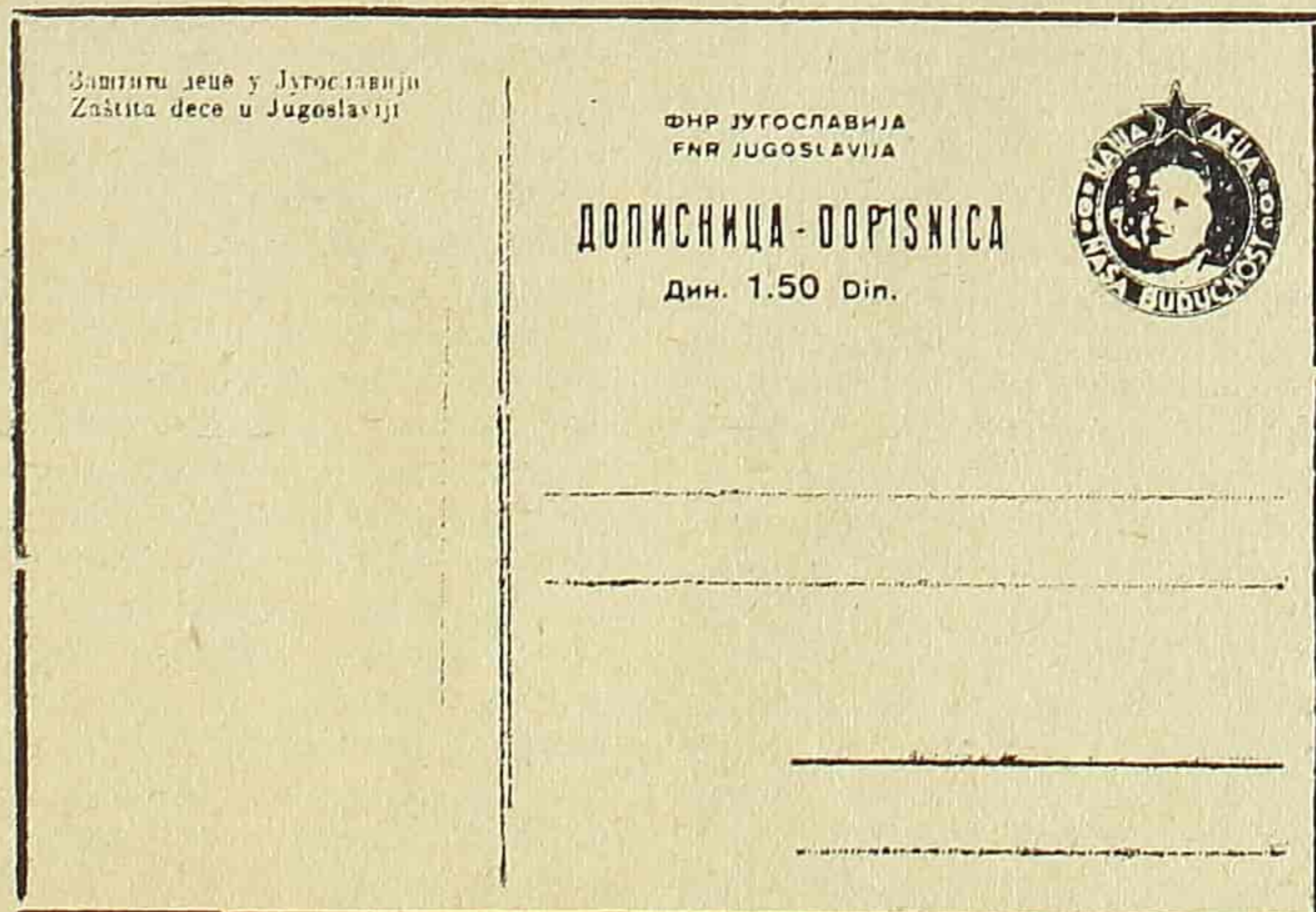
Недеља посвећена нашим најмлађим оставила је интересантне спомене и у филателији. Наши сакупљачи марака унели су ове године у своје збирке редовну марку издану поводом дечије недеље. Раније се почело са налепницама, па се прешло на једну серију дописница и тек ове године на прву франко-марку.

Још 1946 године поштански уреди били су примили за „дечију недељу“ доплатне марке, али ни два дана пред њихово пуштање у течај опозвана им је доплатна вредност, те су добровољно продаване на поштанским шалтерима као налепнице. Време продаје ових налепница било је 3—10 фебруара 1946, т. ј. за вре-

правих линија текст у 4 реда „ДЈЕЧИЈА / НЕДЕЉА) 3—10 II 1946 // 1 динар“; штампа у црној боји на разнобојним па-

пирима: неранцастом, вишњево-црвеном, сепија, ружичастом и зеленом.

1 јуна 1947 по решењу Министра пошта бр. 13084 од 12-V-1947 штампано је,

ме трајања дечије недеље те године. Номинална вредност им је била 1.— динар Величина слике 24 × 17 мм.; зупчање 11; израда примитивна: у четвороугаонику од

поводом дечије недеље (1—8-VI-1947) девет комада разних пригодних дописница, које су биле пуштене у течај 1-VI-1947 год.

Дописнице су штампане у плавој боји на белом картону величине 150 X 100 мм. на лицу дописнице налази се место марке значка „Дечје недеље”, коју је био предложио наш Црвени Крст. Значка претставља медаљон са дечијом главом са текстом у оквиру медаљона „НАША ДЕЦА / NAŠA BUDUĆNOST” у белим словима на плавој основи и са петокраком звездом у врху медаљона; остали текст, ван медаљона, штампан је у оба писма: у левом горњем углу, у делу одвојеном двема цртама од адресног дела „Заштита деце у Југославији / Zaštita dece u Jugoslaviji”; у адресном делу „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА / FNR JUGOSLAVIJA” / ДОПИСНИЦА — DOPISNICA / Дин. 1.50 Din.”.

На полећини карата су слике са мотивима из живота деце:

1. Најмањи при спавању,
2. Јутарње прање,
3. Већа се деца сама перу,
4. Деца при јелу,
5. Дете се игра са рачунаљком,
6. Деца у игри на песку,

7. Деца у игри на трави са козом,
8. Прво учење, и
9. Прва лектира за време одмора.

Наклада је била 16.000 комплета. Време продаје на пошти до 31 августа, а употреба закључно са 30 септембром 1947.

За овогодишњу дечију недељу (4—11 VI 1950) издата је по решењу Министарства пошта бр. 11881/50 једна пригодна марка од 3 дин. у црвено-неранцастој боји са сликом детета при јелу, коју је изradio Ср. Грујић из Београда. Изнад главе детета натпис у латиници „DEČJA NEDELJA 1950”, а у дну слике назив државе у оба писма. Облик марке усправан правоугаоник; величина слике 19½ X 27 мм. Марке су штампане у табацима од 100 комада, а у продаји су у свим поштама у земљи од 1 јуна.

За време ове дечије недеље употребљаван је на пошти Београд 1 специјалан пригодни жиг. Жиг је једнокружан, пречника 30 мм. са натписом „ДЕЧЈА НЕДЕЉА / БЕОГРАД”. Био је одобрен решењем Министарства пошта бр. 12.190/50.

Инж. АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

КОРЕЈА

Ових дана се овуда, и по новинама, и на радију и по улицама повори о Кореји, — о сукобима између Северне и Јужне Кореје. И нас, филателисте, занима Кореја и као једна засебна филателистичка област, па ћемо ради тога у кратким потезима дати слику Кореје, њен географски, историјски и политички положај.

Кореја (јапански Чо-сен, кинески Чао-сјен) је велико полуострво на крајњем истоку азијског континента. Са севера се граничи са Кином и СССР-ом, а са свих осталих страна опкољена је морима: са запада Жутим, са истока Јапанским, а са југа Корејским мореузом, којим је Кореја одвојена од Јапана. Површина Кореје је 220.741 кв. км. Има близу 30.000.000 становника. У главном је планински крај са великим висоравнима, испресецана пловним рекама. Клима континентална са јаким летњим кишама. Становништво се бави земљорадњом, сточарством, риболовом и рударством нарочито у Сев. Кореји, где су знатна минерална блага (угаљ, гвожђе, злато). Извоз: разне руде, пиринач, соја, кокони свилене бубе, разни животињски производи; у новије време има

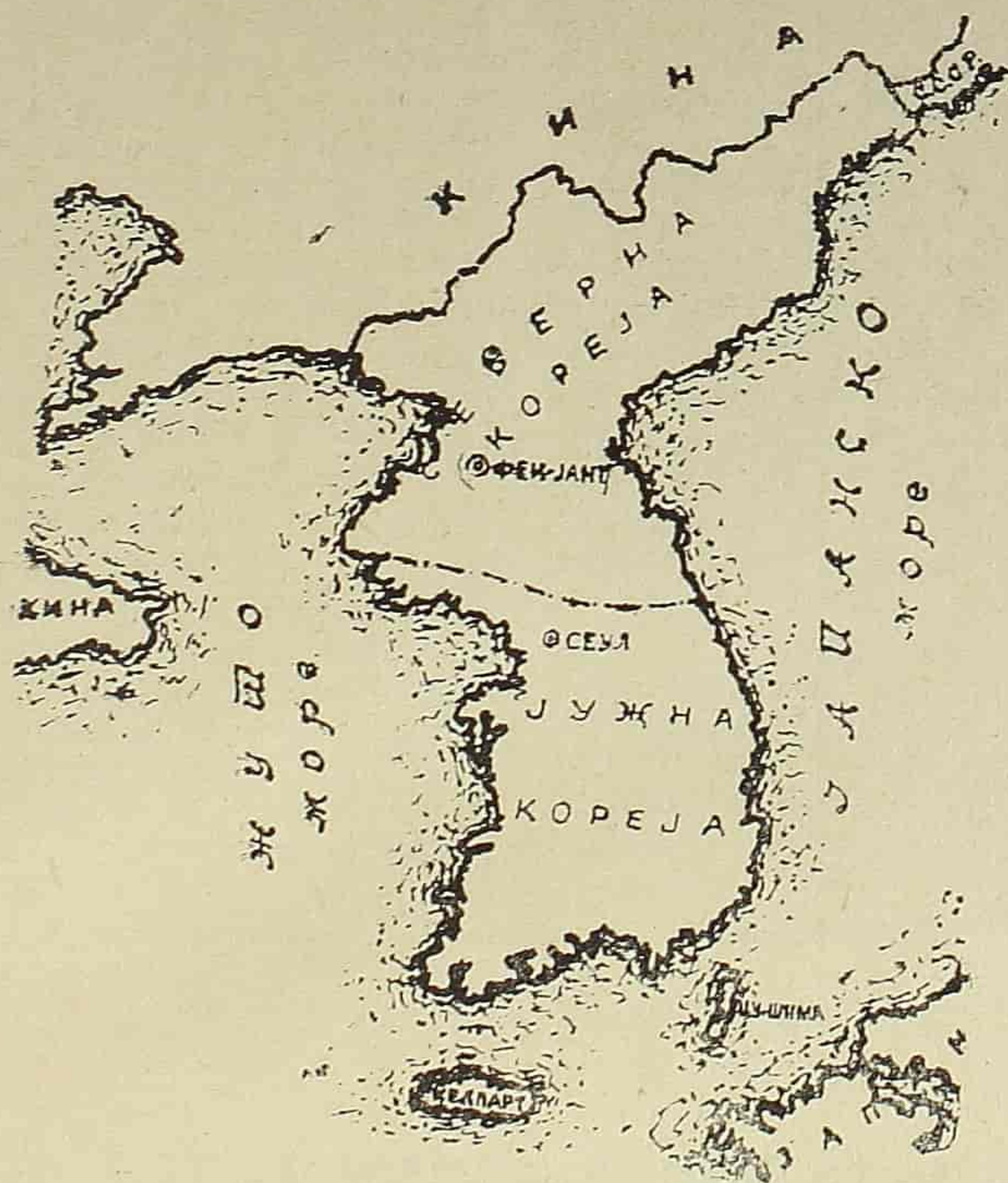
и доста фабрика. — Корејанци припадају монголској раси.

Кореја је као самостална држава била под династијом Ванг од 934—1932 г., а после тога под династијом Ниди, за време које је пала у зависан положај према Кини. Ривалство између Кине и Јапана у Кореји довело је 1894 године до рата између њих. Миром од 8 V 1895 Кореја је ослобођена зависног положаја према Кини. После тога настале су крваве борбе у земљи између реформаторске и конзервативне странке, у току којих буде убијена краљица, и 1896 г. искрцају се у Кореју руски војници, под чију се заштиту стави краљ. — 12 X 1897 краљ преузме царску титулу. Кад је плануо рат између Русије и Јапана, Јапан принуди Кореју на савез 1904 године. Уговором између Кореје и Јапана 1905 препуштено је било Јапану заступање Кореје пред иностранством. — 19 VII 1907 примора Јапан цара на абдикацију, а уговором од 29 VIII 1910 била је Кореја присаједињена Јапану.

После капитулације Јапана Кореја је била окупирана од совјетских и америч-

жих трупа; крајеве северно од 38 упоредника поселе су совјетске а јужно америчке трупе. Тако је већи део, око 57 процената целокупне површине Кореје додељено Северној Кореји, која је у главном рударска и индустријска област, а остатак

јужном делу изборе који су одржани 9 маја. Нешто пре одлуке Мале скупштине — 16 II 1948 — у северном делу Кореје проглашена је Демократска Република Кореја, са престоницом у Фенџангу, а 15 јула исте године на југу је проглашена

Јужној Кореји, чије се становништво претежно бави пољопривредом и рибарством.

„Скоро одмах по подели интересних сфера избили су и неспоразуми међу великим силама у погледу будућности земље. Наступили су многобројни сукоби између Севера и Југа, нарочито после одлуке привремене владе Северне Кореје да ускрати електричну енергију јужном делу који је тако био лишен важног извора снабдевања енергијом, пошто су скоро све центре у северном делу. Тако је спорско Кореје доспео и пред уједињене народе. После многих дискусија, Генерална скупштина УН донела је 14 XI 1947 одлуку, да се спроведу општи избори у целој Кореји, под контролом једне комисије Уједињених народа. Та комисија је у јануару 1948 г. допутовала у Сеул, престоницу Јужне Кореје, да би успоставила основе за стварање јединствене независне државе, али је наишла на противљење совјетских окупационих власти, које комисију нису хтеле пустити у своју зону. Онда је т. зв. Мала скупштина УН одлучила 26 II 1948 да комисија спроведе у

Република Кореја, са председником Сигманом Риетом.

После образовања двеју република — од којих је једну признала Организација УН — настале су припреме за повлачење окупационих снага, на шта су се две велике силе раније биле обавезале. Совјетски Савез објавио је на дан 30 XII 1948 да је завршено повлачење његових трупа, а нешто касније, у јулу 1949 исто су учиниле и САД.

Међутим погранични сукоби између два дела Кореје били су скоро свакодневна појава. У јужном делу било је уз то и више устанака и побуна, које је влада сурово угушила. На дан 30 маја ове године у Јужној Кореји одржани су парламентарни избори, које је десничарска влада председника Сигмана, после распуштања скупштине, хтела да одгоди — што јој нису допустиле САД. На изборима је влада остала у мањини, док су победу однеле независне политичке групе. Једно је било ипак извесно: сви кандидати једнодушно су захтевали јединство земље. Сваког часа очекивао се и пад прет-

седника Републике. Северна Кореја била је упутила и своје делегате у Сеул, да пред новом скупштином заговарају уједињење Кореје, али је претседник Сигман наредио да се делегати похapse.

Тако је стање било, кад је избио отворен сукоб између две републике. („Република” бр. 244).

Прве своје марке Кореја је добила 1885 године.

У првом периоду филателистичког живота (до 1905 г.) било је издато свега 47 разних марака, које су имале цртеже са грбовима у разним оквирима; последња серија имала је слику царског орла. Ове су марке биле у течају до 1 јула 1905.

У 1900 години биле су пуштене у течај јапанске марке с претиском имена Кореја јапанским писмом. Од 1 IV 1901 повучене су ове марке, па су даље употребљаване марке Јапанске поште у Кини.

У мају 1905 године Јапанци су преузели поште у своје руке и од 1 VII 1905 употребљаване су у Кореји само јапанске марке без икаквих претисака.

Од 1946 год. Кореја има опет своје марке:

1946 издала је 13 марака: прву серију од 6 марака у спомен ослобођења, а затим за редовне поштанске потребе и једну спомен-марку на 500-годишњицу од увођења фонетичне азбуке.

1947 издала је свега 4 марке, међу којима је била једна пригодна марка приступању у поштанске релације са другим земљама и једна за ваздушну пошту.

1948 издато је 15 разних марака, међу којима су поред редовних биле издате и спомен марке на прве изборе, на олимпијске игре, на издање новог устава.

1949. издато је 19 марака, од којих је било 13 марака за редовну и 2 за ваздушну пошту, а остале су биле издате у спомен 50-годишњице железница у Кореји, 75-годишњице Светског пошт. савеза, годишњице независне републике.

У овој години, до сада је издато неколико пригодних марака.

Комплетна збирка Кореје састојала би се, дакле, из свега 148 разних марака (47 из старе Кореје, 21 за време окупације и 80 после ослобођења). У овај број нису унете чисто јапанске марке, употребљаване од 1905 до 1946, које би се могле унети у корејску збирку само по жигови-ма места у Кореји.

D. B. SPAJIC

FILATELISTI U BORBI PROTIV LAŽI I KLEVETA

Danas, kada informbirovske zemlje na čelu sa SSSR-om šire najodvratnije laži i klevete protiv naše socijalističke zemlje i besomučnom histerijom vredaju naše državne i političke rukovodioce, svaki pojedinac, očevidac naše stvarnosti, dužan je da u granicama svojih mogućnosti doprinese pobeđi istine. U našoj zemlji takve laži, klevete i uvrede nailaze na prezir svih stanovnika, koji su na nedavno održanim izborima dali dostojan odgovor i ponovo potvrdili i ranije puno poverenje i saglasnost sa vođenjem politike u našoj zemlji.

U stranim zemljama besomučne laži i klevete, koje šire informbirovci protiv naše zemlje svim raspoloživim sretstvima mogu trenutno da imaju uspeha iz razloga nepoznavanja naše stvarnosti. Stoga rad na upoznavanju inostranstva sa našom zemljom, rad na širenju istine o njoj, pretstavlja borbu čija je pobjeda sigurna.

Postavlja se pitanje kako i na koji način mogu to filatelisti postići.

Pregledavajući strane filatelističke adrese nailazio sam da mnogi strani filatelisti pored razmene maraka imaju i druge želje: žele razmenu ilustrovanih listova i magazina, traže etikete koje služe propagandi, fotografije, knjige itd. što inače nije slučaj kod naših filatelista.

Ja sam zbog jednog slučaja, koji niže navodim, tražio objašnjenje da li je dozvoljeno slanje ovakvog materijala u inostranstvo, pa sam saznao da u tom pogledu ne postoji nikakva zabrana. Stoga naši filatelisti ne bi trebali da želje svojih inostranih partnera sa kojima vrše razmenu maraka odbijaju, već naprotiv da takvim željama u granicama svojih mogućnosti izlaze u susret.

Navešću slučaj koji se nedavno meni desio. Dobio sam pismo od jednog Nemca iz Hamburga, koji se interesovao da li u našoj zemlji izlazi koji list na nemačkom jeziku i da li su izdate neke knjige putem kojih bi mogao studirati naše državno urede-

nje i izgradnju socijalizma, na koji je na-
čin rešeno versko pitanje i mnogo drugih
problema, jednom reči njegovo interesova-
nje bilo je veliko. Pisao je da že-
li da sazna pravu istinu, jer on je
novinar i publicista, koji proučava pitanje
u vezi napada informbirovskih zemalja na
šu zemlju i njeno rukovodstvo. U prvi mah
smatrao sam da željama ovog, inače van-
redno uljudnog pisma, nisam u mogućnosti
da udovoljim, niti bilo šta da učinim u tom
pogledu. Međutim nisam prestao da razmi-
šljam o tom pismu. U meni se počela jav-
ljati želja da ovaj čovek sazna sve ono što
i mi znamo, da vidi svu onu stvarnost koju
svi mi svakodnevno gledamo. Ali kako i na
koji način. Da mu pišem o svem tome, on
to može verovati, a može i neverovati. Tre-
baju jači dokazi — činjenice. O materijalu
štampanom na nemačkom jeziku koji on
traži, priznajem da sam smatrao da nepo-
stoji i na njega sam najmanje mislio. Jed-
nog dana primetio sam u kiosku prodavca
novina nemački list »Der Schaffende«. Uzeo
sam nekoliko raznih brojeva. Sa sadržinom
bio sam zadovoljan i smatrao sam da će
mome korespondentu dobro poslužiti. Tih
dana svratio sam u prodavnicu »Jugosloven-
ske knjige« u palati »Albanija« da vidim da
li ina štogod od tog materijala na engle-
skom ili francuskom jeziku. Prethodno sam

ipak zatražio na nemačkom jeziku. Sazna-
nje da postoji na nemačkom jeziku priličan
izbor, mene je zaprepastio. Pred mene su
stavljene knjige brošure i listovi: »Das neue
Jugoslawien« broj 11 jedan vanredno ure-
divan list sa odličnim ilustracijama, »Die
Volksfront« od J. B. Tita, »Das neue Jugo-
slawien« knjiga od Ivana Karića, »Jugosla-
viens Frauen« od Olge Kovačić, »Verfassung
der F. V. J.«, »Der Fünfjahresplan der F.
V. J.«, »Religionsfreiheit in F. V. J.«, »Gesetz
über das Verbot der entfaltung von Nati-
onal-Rassen und Glaubenhaus und zwist« itd.
Bio sam više nego zadovoljan kada sam sa
tim materijalom napuštao prodavnicu.

Već prijem prvih pošiljaka izazvale su
oduševljenje kod mog korespondenta, koji
je obećao da će mi poslati njegove štampane
članke i rasprave o Jugoslaviji.

Verujem da ovakvi slučajevi nisu usam-
ljeni i mislim, iako to sam nisam učinio, da
bi drugovi-filatelisti sa sličnim slučajevima
trebali upoznavati svoja filatelistička društva,
kako bi se ista mogla zauzimati i pružiti
pomoć da se takvim željama stranih filateli-
sta po mogućnosti izlazi u susret. Pored to-
ga takve slučajeve trebala bi naša društva
da evidentiraju, jer time ćemo opravdati na-
šu ulogu u propagiranju velikih ideala stvo-
renih narodno-oslobodilačkom borbom.

Инж. РОМАН ПЕТРОВИЋ

УПЛАЋИВАЊЕ ДЕПОЗИТА САВЕЗУ

После неколико приговора о уплати
одређеног депозита подружница СФС-у,
за које сматрам да су потекли услед не-
довољне обавештености, као благајник
СФС-а желим указати на сврху доношења
оваког решења.

СФС нема својих сретстава. Сретства
СФС-а су део чланарине и уписнине од
нових чланова. Са овим приходима СФС
покрива своје расходе. СФС нема карак-
тер предузећа које својим пословањем
остварује зараду. Ради тога СФС нема
обртних средстава, која би могао улагати
у емисије марака, ове према потреби ре-
ализовати, тј. претварати поново у новац
и по потреби претварати куповином по-
новно у марке.

С друге стране СФС, склапајући упо-
ворни однос за набавку емисија, предузи-
ма обавезу да емисије исплати одмах при
преузимању. Како СФС има стално око
3000 чланова, то за емисију, која кошта

номиналних динара 40,—, треба да се пла-
ти Динара 120.000,—.

Да не би за сваку емисију СФС морао
од подружница тражити да дозначе акон-
тацију, односно претплату, које много
пута стижу са великим закашњењем, у
ком случају страдају подружнице које су
авансе послале на време, решено је да
подружнице доставе СФС за сваког члана
по Динара 200,— а за омладинце по Дин.
100,— на име сталног аванса. Овај аванс
ће служити као обртно средство СФС-а
којим ће се вршити набавке.

Приликом расподеле примљених мара-
ка СФС ће свакој подружници доставити
одговарајући број серија и за њихову
вредност задужити рачун подружнице.
Дужност је сваке подружнице да одмах
по примитку марака дозначи СФС-у про-
тиввредност марака. На тај начин ранији
депозит, умањен за послане марке, пове-
ћава се на првобитни износ, те СФС-у

остају потребна обртна средства и даље на располагању.

Поставили су се и приговори оправданости оваковог поступка. Ниједан од приговора које сам чуо није у себи садржавао ничега конкретног. Приговарало се само да чланови морају одједном учинити осетнији издатак. На први поглед приговор има свога оправдања, но када се погледа боље у суштину положеног депозита, да он представља улог сваког члана који му увек стоји на располагању и сврха депозита, да се на време изврше набавке марака, јер чланови исто тако ургирају зашто им се марке не шаљу на време, одмах по изласку емисије, опадају и приговори овакве врсте.

Постоји и друга врста схватања депозита. Неке подружнице желе да плаћају емисије приликом преузимања од СФС-а. То практично значи да би за њихове чла-

нове набавку емисија морали прво платити чланови оних подружница које пристају да унапред положи депозит. Подружнице са оваквим схватањем не наводе своје разлоге, а вероватно се слажу с тим да је набавка марака на овај начин само штетна и да у ствари примају марке на терет оних који уредно извршују своје обавезе.

Жеља СФС-а је да свом чланству обезбеди сва издања. Жеља је СФС-а исто тако да и подружнице дају своје предлоге, односно да се придржавају чланске дисциплине, јер ће на тај начин омогућити бржу и лакшу набавку марака.

Верујем да ће чланство и подружнице правилно схватити настојања СФС-а и да ће га помоћи, јер на тај начин помажу и сами себи, обезбеђујући на време нове емисије.

М. ВЕРНЕР

Да ли треба правити разлику између гумирања „Б“ и „Ц“ код специјалне обраде партизанске серије

У фебруарском броју „Филателист“-а из ове године приказао сам резултате мојих истраживања у специјалном сакупљању наше партизанске серије, — која је обрада међутим у знатној мери до данас претрпела измену, тако да су извесне марке још унете у разраду, док су неке марке изостављене, као погрешно регистроване. — Дефинитивну обраду овог подручја приказаћемо у једном од следећих бројева „Филателист“-а.

У току испитивања ове серије наишао сам на једно неочекивано изненађење — наиме да је гумирање означено под „Б“ као и оно под „Ц“ у ствари једно те исто гумирање, што јасно доказује чињеница, да сам пронашао целе арке поштанских марака из ове емисије, на којима је део табака гумиран са светло жутом гумом „Б“ док је остали део табака гумиран са гумом „Ц“, смеђом зрнастом гумом. — У првом моменту ми је ствар била несхватљива, али сам брзо ушао у траг — како је дошло до овако неравномерног гумирања, — а што ћу изнети само у неколико речи, да би свима заинтересованим сабирачима доказао исправност мога гледишта.

Познато је да се гумирање хартије врши пре перфорације у неким случајевима после, а редовито пре штампања

марака и то на начин да хартија из ротационих машина постепено креће кроз ваљке за гумирање, изнад којих стоји направа са раствореним лепилом за марке. — Из овог левкастог строја тече љепило за марке на ваљке (гумене), који затим пренесу љепак на ротациону хартију, која се полако креће испод ваљака за гумирање, а затим прелази на бубањ за сушење, који се исто тако окреће у правцу у којем се крећу и ваљци за гумирање, док тако не доспе на други крај постројења, где се затим врши разрезивање хартије на потребне величине.

У колико је бубањ за сушење гумираног слоја превише угрејан (треба да има одређену сталну температуру), може се десити, да се једна страна гумираног дела ротационе хартије брже суши, па док се цели слој осуши, — ова страна се услед већег загревања гумираног слоја делимично опржи, тако да површински слој гуме заприма мрку (смеђу) и од наглог сушења зрнасту површину. — Исто се то деси и у том случају ако је на ротациони табак хартије нанет дебљи слој љепила, и то само са једне стране ротационе хартије, а што може лако да се деси услед тога, што један од ваљака за гумирање мало олабави или отвор на суду са љепилом — који стоји изнад ваљака, није равномеран, па местимично про-

пушта више љепила — У овом случају онај део са тањим слојем гуме брже се суши, тако да док се осуши потпуна површина ротационе хартије, — тање гумирани слој добије мрку зрнасту боју и површину, док остали делови — који се равномерно суше имају светложути слој гуме.

Наравно после тога поставља се питање, да ли ћемо и на даље правити разлику код специјалног сабирања овог издања или ћемо гумирање „б” и „ц” довести као заједничку скупину под називом „жуто гумирање”. — Неоспорно је да се ове две досадашње врсте гумира-

ња међусобно знатно разликују, али је несумњиво и њихово горе изнето порекло.

Са моје стране сматрам да би требало да обе ове врсте сведемо под једну скупину и да избегнемо преопширност у специјализирању овог подручја, — јер на крају не сакупљамо лепило већ марке.

Добро би било да Радна група Савеза филателиста Хрватске да своје мишљење о изнетима и о томе да ли ћемо остати при досадашњој обради ове серије или ћемо извршити фузију назначених група у погледу гумирања.

Кроз ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

СА ЛОНДОНСКЕ ИЗЛОЖБЕ

„L' OFFICIEL DE LA PHILATÉLIE” доноси једну кратку notiцу о посети краља Ђорђа VI каже „да се краљ могао дивити најређим примерцима интернационалних колекција, које су чиниле лондонску изложбу најлепшом манифестацијом своје врсте, од када филателија постоји”.

МЕЂУНАРОДНА ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА У ЛАЈПЦИГУ

Међународна филателистичка изложба, названа „DEBRIA 1950”, одржаће се у Лајпцигу од 26 августа до 3 септембра ове године.

КАКО ЋЕ НИКАРАГУА ПРОСЛАВИТИ 75-ГОДИШЊИЦУ СВЕТСКОГ ПОШТ. САВЕЗА

Серија марака за прославу 75-годишњице Светског Пошт. Савеза у Никарагуи до сада је само поручена; састојаће се: за редовну пошту из 5 вредности, за ваздушну пошту из 7 вредности и за службену ваздушну пошту из 6 вредности; — свега 18 вредности са седам различитих типова. Биће издано 30.000 комплетних серија. Укупна номинална вредност једне серије биће 15.50 Кордоба. Сем тога, ове ће марке бити издане још и у блоковима, који ће бити састављени из 4 различитих блокова. Биће издато свега 3.750 блокова. Вредност ових блокова, само по номинали, биће 62 Кордобе. И без доплата, који обично прати овака издања, ово ће бити најскупље издање међу спомен-издањима Светског Пошт. Савеза.

ФАЛСИФИКАТИ ЈЕДНЕ СКУПЕ ПЕРУАНСКЕ МАРКЕ

На филателистичким тржиштима појавили су се многобројни фалсификати марке бр. 3 за ваздушну пошту, која је била издата о 400-годишњици од основања вароши Пуира, и која је котирана код Ивера са 6.000 франака, а код Скоста са 20 долара.

Висина накладе аргентинског издања УПУ

Издање које је Аргентина пустила у промет поводом прославе 75-годишњице Светског поштанског савеза, добило је најшири публицитет омогућавањем најшире потрошње. Висина накладе овог издања износи 5,000.000 комада.

Б. М.

Корејанско издање УПУ

Кореја је издала серију марака од две вредности у времену, када су све државе издавале марке поводом прославе 75-годишњице Светског поштанског савеза, тако да се та серија сматрала корејанским издањем УПУ. Филателисти углавном то издање таквим сматрају. Међутим, касније је са службене стране саопштено и објашњено, да је та серија издана поводом 59-годишњице ступања Кореје у чланство Светског поштанског савеза, а не поводом прославе 75-годишњице тог Савеза. Према том саопштењу, серија о којој је реч, не може се сматрати као корејанско УПУ издање, јер као такво није ни издано.

Е. М.

Марке друштва народа

У последње време понова се шири вест, да ће друштво народа емитовати властите марке за своје потребе. Издавање властитих марака у режији друштва народа наводно би донело тој организацији годишњу уштеду око 1,000.000.— долара. С друге стране би то можда могло да значи, да би филателисти требали издржавати и друштво народа.

Б. М.

Инострана филателистичка штампа о Коширу

(наставак са стр. 49)

„PHILATELIC EXCHANGE CLUB“ (Beirut) у свом листу бр. 3, стр. 4 од марта 1950 доноси чланак на енглеском језику под насловом: »Lowrenz Koshir — spiritual father and invetor of postage-stamp.«

ДБС

НАШЕ МАРКЕ**Пригодно издање франко марака поводом олимпијаде у Дубровнику.**

Поводом одржавања шаховске олимпијаде у Дубровнику, која ће по припремама, организацији и учесницима претстављати грандиозну манифестацију овог спорта, а одржаће се и поред свих сметњи информбировских земаља; биће пуштена у промет једна пригодна серија франко марака на дан 20 августа 1950 г.,

када почиње олимпијада. Марке се пуштају у промет решењем Министарства пошта бр. 16019 од 24 јуна 1950 год.

Серија ових пригодних марака састоји се од пет вредности:

2.— дин., смеђе црвене боје. Цртеж на марки претставља географску карту Југославије на коју је положена шаховска табла, а преко свега силуета шаховске фигуре ловца, са ознакама страна света.

3.— дин., црно-смеђе жуто-смеђе боје. Цртеж на марки претставља шаховску фигуру-кулу на шаховском пољу, а око фигуре траку у облику слова „Ј”, састављену од застава разних земаља.

5.— дин., зелене-жуте-плаве боје. Цртеж на марки претставља шаховску таблу са фигурама, а иза шаховске табле налази се земаљска кугла.

10.— дин., смеђе-љубичаста светло-плаве смеђе-жуте боје. Цртеж на марки претставља географску карту Југославије са делом земаљске кугле покривене шаховским пољима на којима се налазе шаховске фигуре. Изнад цртежа налази се југословенска застава, а испод цртежа, лево два играча за време игре.

20.— дин., тамно-плаве плаве жуто-смеђе боје. Цртеж на марки претставља Дубровник са југословенском заставом, а испред слике Дубровника шаховску фигуру-коња, а око њега траку у кругу састављену од застава разних земаља.

На свим маркама, у горњем делу, у једном хоризонталном реду налази се натпис: Шаховска олимпијада 1950, а испод слике, такође на свим маркама, налази се натпис назива државе: ФНР Југославија, у два водоравна реда, прво ћирилицом, а затим латиницом. На маркама од 2.— дин. и 20.— дин. ознака вредности налази се у доњем левом углу са ознаком монете у латиници.

На маркама од 3.—, 5.— и 10.— дин. ознака вредности се налази у доњем десном углу са ознаком монете у латиници.

Све су марке ове серије формата усправног правоугаоника. Величина слике је 23 X 33 мм., док је цела марка величине 26 X 36 мм. Марке су штампане на гумираном папиру, у табацима од по 50 комада. Зупчање је оквирно.

Цртеже за марке од 2.—, 3.— и 20.— дин. израдио је Ото Антонини, сликар из Загреба, а за марке од 5.— и 10.— дин. израдио је Јанез Трпин, графичар из Љубљане.

Марке се штампају код познате швајцарске фирме Курвоазје. Обзиром на уметнике и на штампање код Курвоазје, очекује се, да ће ова серија марака бити једна од најлепших наших серија, која ће достојно репрезентовати и нашу земљу и нашу филателију, а осетно допринети популарисању шаховског спорта.

Б. М.

Двоструки претисак код блокова издања ВУЈА поводом 100-годишњице железница

Друг М. Аранђеловић, члан филателистичког друштва „Врачар” у Београду, нашао је двоструки претисак ВУЈА СТТ на

зупчаном блоку издања поводом прославе 100-годишњице железница на југословенским територијама. Двоструки претисак је у хоризонталном правцу, док је у прошлом броју објављени нађени претисак у вертикалном правцу.

Б. М.

ЈАКО ПОМЕРАЊЕ ПРЕТИСКА КОД МАРАКА СА ПРЕТИСКОМ „ФНР”

Друг Бекић Милан из подружнице Нови Сад доставио нам је веома леп комад од провизорних марака са претиском ФНР — вредноту од 3.— динара црвене боје са помераним претиском. — Померање претиска уследило је на ниже преко 1 см, тако да се претисак види само једанпут на марки, и то на средини. — Вероватно да је померање настало на целом арку, тако да су претисци наизменично на маркама у ћирилици и латиници т.ј. сваки водораван ред има претисак са промењеном азбуком.

Достављени нам комад је употребљен на пошти „Загреб 1” дана 17 VI 1950 године. (Види слику).

Нађена је марка са преокренутим натиском „ФНР Југославија” од 10/на 20 динара

Другарица С. Ј. из подружнице Нови Сад показала је добро сачуван непоништени комад провизорне марке од 10/20 динара са претиском ФНР ЈУГОСЛАВИЈА. — Ова марка нађена је на пошти Нови Сад 8, и то у једном табаку — обрнуто улепљена, услед крпљења табака пре прештампавања са новим текстом.

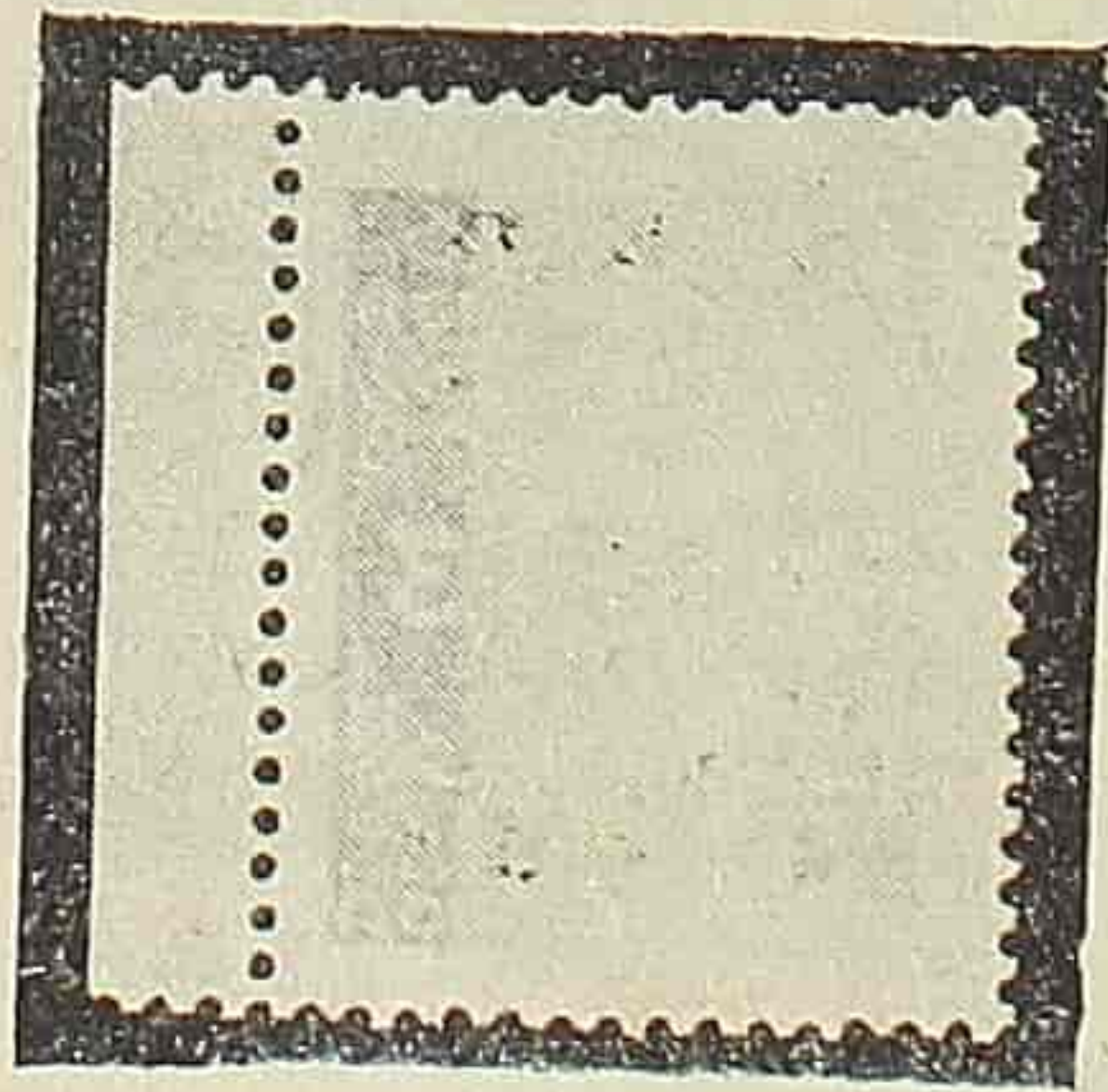
После овог налаза познате су нам до сада из ове серије следеће марке са преокренутим претиском:

- 1) 1 динар зелене боје — нађено у Ковачици (Банат). Цео табак.
- 2) 3/12 динара љубичасте — на службеним маркама. — Нађен 1 комад у Зајечару (услед крпљења табака) — Опис види у „Филателисти“ бр. 5 год. II стр. 161.
- 3) 3/8 динара — наранџасто жута — употребљена у Младеновцу. — Пронађени комад је вероватно настао услед крпљења табака. — Види опис у бр. 5 „Филателиста“ из овог годишта (стр. 162).
- 4) 10/20 динара — нађен у Новом Саду — један примерак, који је настао услед крпљења табака.
- 5) 16.— динара плаве боје — од које је нађен цео арак у Загребу. — Опис на стр. 162 — „Филателист“-а.

Ове интересантне грешке у претиску су за специјалне сабираче несумњиво најинтересантнији комади — којима ће се моћи похвалити у својој збирци само по један сакупљач, јер их већином има само по један комад.

Делимичан отисак слике на полећини марке од 3 динара из допунске серије са претиском ФНР.

Друг Векоњ Михајло из подружнице Нови Сад послао нам је марку од 3 динара из партизанске серије у промењеним бојама, и то вредноту са претиском ФНР

— на којој се на полећини јасно види делимичан негативан отисак слике марке. — Код овог издања ретко се виде овако ви делимични отисци, зато доносимо слику достављене нам марке, као интересантност за наше специјалисте овога подручја.

Пронађене су још неке вредноте са отиском претиска на полећини марке

Друг М. Вернер из Новог Сада послао нам је ради регистрације веома лепе примерке негативног отиска претиска на полећини марака из партизанске серије са претиском „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА“ — вредноту од 10/20 динара (види слике).

— Како се на сликама види ради се о делимичном негативном отиску само на једном делу табака и то на деветом и десе-

том усправном реду штампарског арка. — Потпуни негативни отисци претиска код овог издања се ретко нађу, зато за спе-

цијалисте претстављају нарочито интересно подручје сабирања.

Исти друг нам је послао и провизорну порто марку од 3 динара са претиском

ФНР ЈУГОСЛАВИЈА са јасним негативним отиском претиска на полећини марке (в. слику).

Одређивање вредности специјалитета наших марака

Многи специјални сабирачи су на погрешном путу, када пронађене марке са разним специјалитетима процењују на баснословно високе своте, — још више греше међутим они, који те цене и плаћају. Да би у главном сабирачи били оријентисани о реалним ценама за поједине важније групе специјалитета, сматрам да је потребно да се у главном одреди оквир, према степену реткости и лепоти специјалитета.

Углавном специјалитете — који излазе изван оквира редовитог сабирања, можемо сврстати у следеће групе:

- 1) делимично изостала зупчања — са једне стране
- 2) двоструко или вишеструко зупчање
- 3) негативни отисак слике основне марке
- 4) негативан отисак претиска (т.зв. „абкларч“)
- 5) преокренути претисци.

То су у главном скупине у које можемо обухватити све оно, што излази изван оквира редовитог специјализирања.

Код прве групе — вредност се креће од 50 до 150 динара по комаду, према

лепоти марке т. ј. према ширини незупчаног руба, сачуваности марке (код поништених комада према жигу).

Код друге групе — цена је по комаду од 10 до 100 динара. Марке, код којих је двоструко зупчање широко т. ј. размак између двоструког зупчања превазилази 1 мм — знатно су јефтине.

Код треће скупине се вредност креће између 100—300 динара, а зависи од интензивности (јачине) негативне слике на полећини марака.

Код четврте скупине — марке са потпуним негативним отисцима претиска су доста ретке и вреде од 50—150 динара по комаду.

Код пете скупине је тешко одредити стварну вредност, јер се ради о реткостима. — Пракса је међутим показала да комади од којих постоји цео табак вреде од 300 до 500 динара по комаду, док марке од којих постоји свега 1 комад ствар су личног међусобног споразума купца и продавца — а вредност им је потпуно произвољна и зависи од интересовања купчевог за овим специјалитетом. — Ипак оријентације ради можемо рећи да је максимална вредност ових комада до 1.000.— динара.

М. В.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

НОВО ИЗДАЊЕ КОВЕРАТА ЗА УНУТРАШЊИ ПРОМЕТ СА ХРВАТСКИМ ТЕКСТОМ

У бр. 7 нашег листа објавили смо III издање коверата за унутрашњи промет са новом вредносном ознаком — новом сликом Маршала Тита, без упутног текста на задњој страни, са речју „ПОШТА“ у ћирилици.

Сада смо добили нову коверту са истом вредносном ознаком, са истим распоредом линија на адресној страни, али са речју „POŠTA“ у латиници, а на задњој страни са текстом истим као на коверти бр. 10 — са речју „Šalje“ и са упутним текстом хрватским, латиницом.

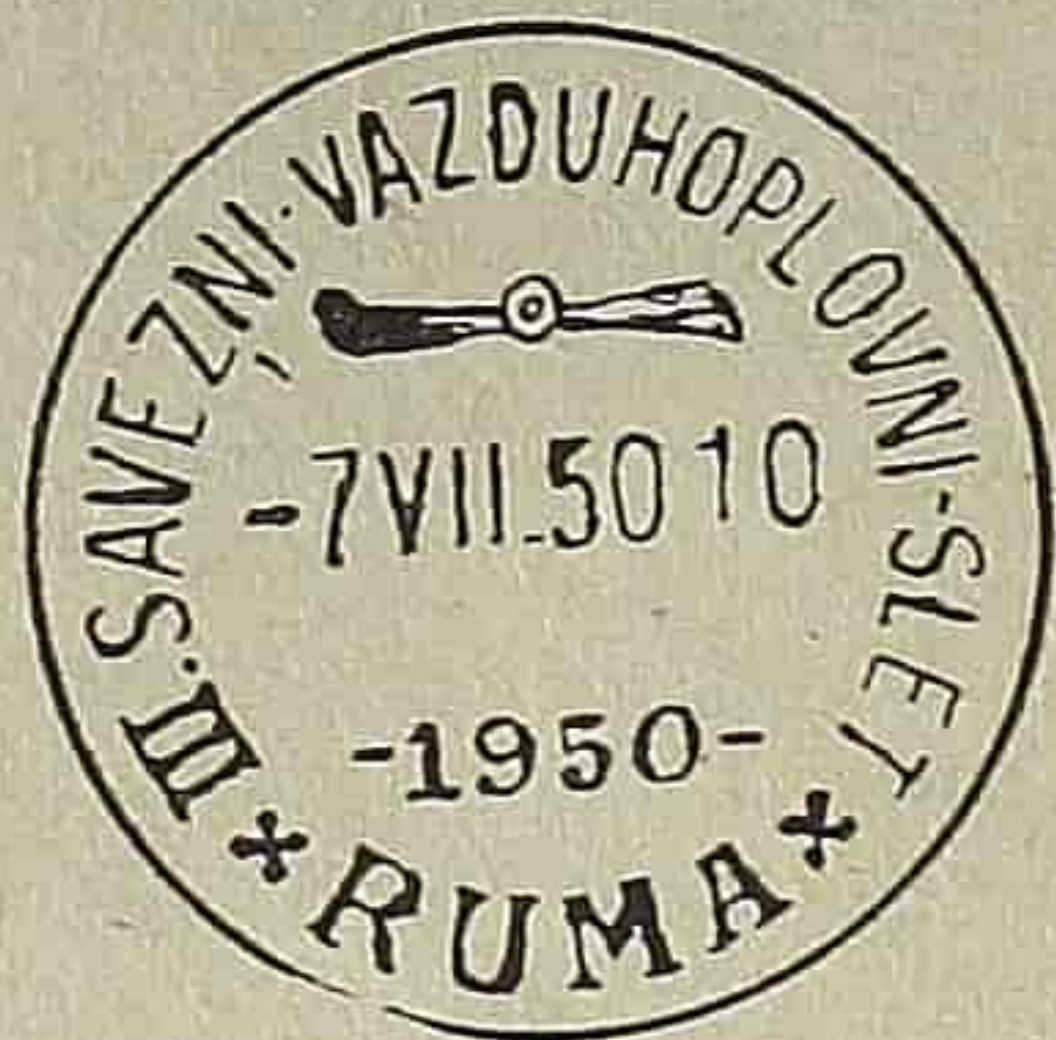
ЈОШ ЈЕДНО НОВО ИЗДАЊЕ КОВЕРАТА ЗА УНУТРАШЊИ ПРОМЕТ

Добили смо коверту за унутрашњи промет са утиснутом вредносном ознаком од 3 дин. — са сликом Маршала Тита, али без икаквог другог текста како на адресној, тако и на задњој страни, — дакле, само са вредносном ознаком. Вредносна ознака је иста као код коверте у III издању, коју смо објавили у „Филателисти“ бр. 7, само је клише ретуширан, што се нарочито види код косе. Штампа је у офсету у јарко-црвеној боји, на жућкастом глатком папиру.

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

ПРИГОДНИ ЖИГ Ш САВЕЗНОГ ВАЗДУХОПЛОВНОГ СЛЕТА У РУМИ

У вези обавештења о свом жигу у 6 броју нашег листа, на стр. 198 доносимо слику жига и тачан опис: Жиг је једнокружан црне боје, величина пречника 30

мм., са натписом у кругу »III SAVEZNI VAZDUHOPLOVNI SLET / RUMA»; са променљивим датумом са ознаком времена предаје у једном реду. Изнад датума је цртеж авионске елисе а испод „— 1950—“

ПРИГОДНИ ЖИГ ЈАДРАНСКЕ РЕГАТЕ У СПЛИТУ

У вези обавештења о жиговима „Јадранске регате“ у нашем листу бр. 3, на стр. 198, доносимо слику жига поште у Сплиту и тачан опис: Жиг је једнокружан, црне боје, величине пречника 31½ мм, са натписима у кругу »JADRANSKA REGATA/SPLIT«, са цртежем једрилица у средњем кружном пољу, а испод њих у луку сталан датум „6 — 16. VIII. 1950.“.

Пригодан поштански жиг поводом дана народног устанка у Хрватској

Решењем Министарства пошта број 6754/50 од 5 јула 1950 год. одобрена је употреба пригодног жига за жигосање поштанских пошиљака на дан 27 јула 1950 год. Жиг ће употребљавати пошта у Ораховици, месту почетка народног устанка

у Хрватској. Овај жиг је израђен од гуме и има текст: „Дан народног устанка — Ораховица“ и датум: „27. VII. 1950“.

Б. М.

Пригодан жиг поводом шаховске олимпијаде у Дубровнику

Решењем Министарства пошта број 16680/50 од 30 јуна 1950 г., одобрена је употреба пригодног поштанског жига за жигосање поштанских пошиљака за време трајања шаховске олимпијаде. Жиг ће се почети употребљавати на дан 20 августа о. г. када почиње олимпијада.

Жиг садржи текст:

„Шаховска олимпијада 1950 — Дубровник“, а преко средине жига налази се покретан датум.

Б. М.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА У ДУБРОВНИКУ

Како смо извештени из Дубровника, Филателистички клуб као подружница ФСХ приредиће паралелно са Шаховском олимпијадом филателистичку изложбу, и то од 20 до 31 августа о. г.

За ову изложбу одобрен је од стране Министарства птт и посебан пригодни жиг, тако да ће се за то време у Дубровнику употребљавати два пригодна жига, један за Шаховску олимпијаду, други за филателистичку изложбу.

Осим тога ће се на специјалном шалтеру изложбе продавати комплетне серије наших издања: „Ауто-пут“, „1 мај“ и „Ваздухопловни слет“ поништене изложбеним жигом у произвољној количини са малим надоплатком на номиналну вредност ових серија.

Сваки посетилац Изложбе уз улазницу моћи ће да купи по једну комплетну серију марака Шаховске олимпијаде, поништену пригодним жигом Олимпијаде. — Цена улазница за изложбу је 10.— дин.

Да би филателистички клуб у Дубровнику омогућио набавку пригодних ковчуга са жиговима специјалним сабирачима, јудлучила је да удовољи свим благовремено приспелим наруџбама — појединих подружница. — У ту сврху треба да се новац дозначи на Чековни рачун 555-1-936039 код Комуналне Банке у Дубровнику. — С обзиром да још нису одређене цене серијама, које ће се продавати на изложби, код наручивања треба доставити номиналну вредност горе назначених серија — а разлику ће ФК Дубровник као и поштарину наплаћивати по узету.

М. В.

Н О В Е М А Р К Е

АЛБАНИЈА

1 V 1950, за прославу „Празника рада“ издата је једна серија пригодних марака од три вредности: 2.50 л. мрка, 5 л. плава и 8 л. љубичаста; све са истом сликом радника и развијене заставе.

АУСТРАЛИЈА

19 VI 1950 пуштена је у течај нова франко марка од 1½ п. зелене боје, са сликом краљице Јелисавете.

БОЛИВИЈА

Крајем маја 1950 издата је једна серија спомен-марака, о петнаестогодишњици од отварања ваздушне линије Панагра. Марке су за ваздушну пошту, а израђене су на основним маркама из 1945 год., са претиском у црвеној боји у три реда „XV ANIVERSARIO / PANAGRA / 1935—1950“ и нових вредности: 4 В. на 10 с. црвена и 10 В. на 20 В. смеђа.

БОРНЕО СЕВЕРНИ

1 VII 1950 издата је једна серија редовних франко-марака од 15 вредности са разним сликама, а на свакој још у медаљону и слика краља Ђорџа VI: 1 с. црвено-смеђа (планина Кинабалу), 2 с. тиркизна (музички инструменат), 3 с. зелена (кокосов орах), 4 с. љубичаста (берба конопље), 5 с. љубичаста (Кота Балуд), 8 с. црвенкаста (карта колоније), 10 с. смеђа (експлоатисање шуме), 15 с. плава (урођеник у Сандакау), 20 с. смеђа (шеф Бажу), 30 с. мрка (Сахах Дату), 50 с. карминаста (сатна кула у Џеселтону), 1 Д. неранцаста (коњаник Бажу), 2 Д. маслинаста (урођеник пуши на лулу), 5 Д. смарагдна (риболов) и 10 Д. челично-плава (грб колоније).

БРАЗИЛИЈА

Крајем маја 1950, о прослави стогодишњице од оснивања манастира милосрдница, издата је једна спомен марка од 60 с. црна и плава са сликом Богородичине статуе.

ДАНСКА

29 V 1950 издате су две марке са сликом краља Фредерика IX у промењеним бојама, за редовну употребу: 20 ере смеђа и 25 ере црвена.

ЕГИПАТ

15 V 1950 издата је једна нова допунска вредност редовних франко-марака са сликом краља Фарука I: 13 м. црвена.

ИЗРАЕЛ

23. IV. 1950. за „Дан независности“ издата је једна серија марака од две вредности са различним сликама, у хелиографији: 20 пр. смеђа са алегориском сликом уселавања и 40 пр. зелена са сликом приспећа бродова; уз марке су и пригодни привесци са натписима на јеврејском језику.

23 VI 1950, о првом лету израелског националног друштва за ваздушни саобраћај на линији Лида-Њујорк, пуштена је у течај једна серија марака за ваздушну пошту, која се састоји из 6 вредности са разним сликама: 5 пр. плава (голубови који кљуцају грозд; репродукција једног светњака из музеја у Тел-Авиву), 30 пр. сива (срао; репродукција орла из једног маузолеја пронађеног у рушевинама старе јеврејске вароши Бет Шетрим), 40 пр. зелена (птица, репродукована са мозаика из синагоге Бет Алфа, праћене за владе византског краља Јустина I), 50 пр. смеђа (голуб, са барелефа из Ториног храма), 100 пр. карминаста (орао са једне гробнице из 119 г. пре наше ере) и 250 пр. црно-плава, голуб са маслиновом гранчицом у кљууну, са мозаика синагоге у Гераси у Трансјорданији).

ИНДИЈА ПОРТУГАЛСКА

У току маја 1950 издате су две провизорне марке за редовну употребу, са црним претиском нове вредности на маркама из 1938 године; 1 р. на 10 р. и 2 р. на 10 р., обе карминасте.

ИНДОНЕЗИЈА

Крајем марта 1950. пуштене су у продају све четири марке из серије за прославу 75-годишњице Светског пошт. савеза са претисцима у црној боји: 1) RIS (скраћеница од REPUBLIK INDONESIA SERIKAT); — 2) RIS Merdeka; — 3) RIS Djakarta; свега 12 вредности.

ЈАПАН

20. IV. 1950. издата је за „Дан мира“ једна спомен марка са сликом голуба са гранчицом мира у кљууну на поштанском ковчежићу, са натписима на јапанском језику, израђена у хелиографији: 8 јена зелена.

КАНАДА

1) Током марта 1950. издате су 2 марке за редовну употребу: 1 с. зелена и 2 с. љубичаста.

2) У току априла 1950. пуштено је у течај 5 нових службених марака са сликом краља Ђорџа VI. и са црним претиском О. Н. М. С.: 1 с. зелена, 2 с. сенија, 3 с. лиласта и 4 с. црвена.

Издате су две вредности са претиском О. Н. М. С.: 50 с. зелена са сликом петролејског бунара у Албрети и 10 с. зелена за експресну пошту.

КЕДАХ

1 VI 1950 пуштена је у течај нова серија марака за редовну употребу са натписом „MALAYA / KEDAH” са сликама на првих девет вредности неког дрвета: 1 с. зелена, 2 с. неранцаста, 3 с. зелена, 4 с. смеђа, 6 с. сива, 8 с. црвена, 10 с. смеђе-љубичаста, 15 с. ултрамаринска и 20 с. зелена и црна; на других шест вредности султанове слике: 25 с. жута и мрка, 40 с. љубичаста и црвена, 50 с. ултрамаринска и црна, 1 Д. смеђа и плава, 2 Д. црвена и зелена и 5 Д. смеђа и зелена.

МАЂАРСКА

1) 4 VI 1950 издата је једна пропагандна серија од 5 вредности са сликама дечијих глава: 20 ф. плава и смеђа (са паролом „Дете је наше најдрагоценије благо”), 30 ф. црвена и љубичаста (са паролом „Ми се боримо за мир, за бољи живот”), 40 ф. плава и мрка (са паролом „Ми се са добрим учењем боримо за мир”), 60 ф. смеђа и црвена (са паролом „Срећна младеж у слободној домовини”), 1.70 фор. зелена и плава (са паролом „Ми ћемо бити творци социјализма”).

2) 17 VI 1950 издата је једна серија у спомен првог конгреса федерације младих трудбеника; састоји се из 5 вредности са разним паролама и сликама: 20 ф. зелена (младе раднице), 30 ф. неранцаста (млади топионичар), 40 ф. смеђа (дечак и девојчица), 60 ф. лиласта (група радника) и 1.70 фор. зелена (радници са заставом).

МАУРИЦИУС

1 VII 1950 пуштена је у течај нова серија франко-марака, која се састоји из 15 вредности, са разним сликама и са сликом краља Ђорџа VI у медаљону: 1 с.

љубичаста и црвена (фабрикација шећера), 2 с. карминаста (главна пошта), 3 с. жута (алоји), 4 с. зелена (Тамарински слапови), 5 с. плава (брдо Рампар), 10 с. црвена (транспорт шећерне трске), 12 с. маслинаста (Додо), 20 с. плава (Павле и Виргинија), 25 с. смеђа (статуа Де Ла Бурдонеа), 35 с. јоргованаста (владина палата), 50 с. смарагдна (планина Пјетер Бот), 1 Руп. сепија (маруициска дама — јелен), 2.50 Р. неранцаста (Порт-Луџи), 5 Р. црвено-смеђа (сцена на морској обали) и 10 Р. челично-плава (грб колоније).

МЕКСИКО

1) 5 V 1950 издате су по две марке за редовну и ваздушну пошту у спомен пуштања у саобраћај дела панамериканског пута Ciudad Juarez — Guatemala: а) за редовну пошту, са натписом „CORREOS”: 15 с. љубичаста (мост на путу) и 20 с. плава (пут); б) за ваздушну пошту, са натписом „CORREO AEREO”: 25 с. црвенкаста (карта и слика Мигуела Аламана) и 35 с. зелена (карта и слика Бенита Хуареца).

2) Крајем маја 1950, приликом инаугурације нове железничке пруге Мексико-Кампеш, издате су 4 спомен марке и то две за редовну пошту са натписом CORREO: 15 с. љубичасто-смеђа (радник на постављању колосека) и 20 с. црвена (локомотива) и две за ваздушну пошту са натписом „CORREO AEREO”: 25 с. зелена (укрсница) и 35 с. плава (железнички мост).

НЕМАЧКА (западна демокр. република)

1) 26 V 1950 појавиле су се 4 вредности за редовну употребу са сликама председника републике, Вилхелма Пика; два разна облика и величине а) 18 X 23 мм.: 12 пф. плава и 24 пф. смеђа; б) 28 X 23 мм.: 1 М. маслинаста и 2 М. црвена.

2) У току јуна 1950 издата је једна добротворна серија од четири марке, са доплатком, приликом 200-годишњице смрти знаменитог музичара Јана Себастијана Баха: 12 + 4 пф. зелена (свирач на флаути), 24 + 6 пф. маслинаста (свирач на харфи), 30 + 8 пф. црвена (Ј. С. Бах) и 50 + 16 пф. плава (певачи).

ПАРАГВАЈ

У априлу 1950 издате су 4 марке за редовну употребу са грбовима: 5 с. ружичаста, 10 с. плава, 50 с. лиласта и 1 Г. љубичаста.

ПЕРСИЈА (ИРАН)

1) 7 IV 1950, приликом погребних церемонијала Риза-Шаха издате су две спомен марке са истом сликом — маузолеја и слике Риза-Шахове: 50 д. мрка и 2 Р. црна.

2) Четири веће вредности из серије за редовне потребе поште, а) са сликом краљеве палате: 10 Р. црвена и зелена, 20 Р. смеђа и ружичаста; б) са краљевом сликом: 30 Р. црвенкаста и плава и 50 Р. смеђа и плава.

ПОЉСКА

15 V 1950, поводом кампање за мир и пропаганде против употребе атомске бомбе, издате су две марке са истом сликом голуба на земаљској кугли: 10 зл. зелена и 15 зл. смеђа.

ПОРТУГАЛСКЕ КОЛОНИЈЕ

Почетком јуна 1950, поводом прославе Свете Године издате су за сваку колонију Португалије по две марке са истоветним сликама — голуба и звона и анђела са звећнаком:

1) **Ангола:** 1 А. љубичаста и 4 А. црно-сива;

2) **Зелени Рт:** 1 Е. смеђа и 2 Е. сиво-плава;

3) **Гвинеја:** 1 Е. љубичаста и 3 Е. зелена;

4) **Индија:** 2 т. зелена и 1 Р. маслинаста;

5) **Макао:** 32 а. плаво-сива и 50 а. црвена;

6) **Мозамбик:** 1.50 Е. црвенкаста и 3 Е. плава;

7) **С. Томас и Принс:** 2.50 Е. плава и 4 Е. жута;

8) **Тимор:** 40 а. зелено-жута и 70 а. сиво-смеђа.

РУМУНИЈА

1) У току маја и јуна 1950 пуштане су у течај марке за редовну употребу са јединственим цртежом — амблемом републике: сем објављених у бр. 6 нашег листа од 11 и 31 л. још и 5 л. црвено-смеђа и 7.50 л. плава.

2) 1 V 1950 издата је једна марка за прославу „Празника рада” са сликом радника са заставом, издана паралелно зупчана и незупчана: 31 л. црвена.

3) 25 V 1950 издата је једна пропагандна серија у част пионира, са различитим сликама: 3 л. плава (два пионира), 11 л. љубичаста (пионир при учењу) и 31 л. црвена (дефиле пионира).

РУСИЈА

1 V 1950 у СССР-у прослављен је „Празник рада” издањем двеју марака са различитим пригодним сликама: 40 к. сиво-црна и црвена, у облику усправног правоугаоника (дефиле са пропагандном паролом) и 1 Р. сиво-црна и црвена, облик положен правоугаоник (дефиле, са пропагандном паролом и са групном сликом Маркса, Енгелса, Лењина и Стаљина).

С. А. Д.

1) 12 VI 1950 у оквиру 150-годишњице избора Вашингтона за федералну престоницу, издата је спомен марка од 3 с. зелена, са сликом Беле Куће.

2) 30 VI 1950 у част американских скаута издата је једна пропагандна марка од 3 с. смеђа, са сликом скаута.

3) 4 VII 1950, о 150-годишњици основања државе Индијане пуштена је у течај једна спомен марка од 3 с. љубичасте боје, са сликом Капитола и Виљема Ханрија Харисона.

САРСКО ПОДРУЧЈЕ

1) 29 VI 1950, о прослави Св. Године пуштене су у течај 3 пригодне марке са истом сликом — статуом Св. Петра: 12 ф. зелена, 15 ф. црвена и 25 ф. плава.

2) 10 VII 1950, о прослави 400-годишњице од оснивања града Отвајлера, издата је спомен марка од 10 ф. смеђа са сликом општинског дома у Отвајлеру.

СОМАЛИЈА (мандат Италије)

1) 1 IV 1950 издате су 2 марке за експресну пошту, са истим цртежом — јеленом и са натписом „ESPRESSO”: 40 с. зелена и 80 с. љубичаста.

2) Истог дана пуштене су у течај марке за ваздушну пошту, са јединственом сликом — урођеничким пирогом и авионом: 30 с. смеђа, 45 с. црвена, 65 с. сива, 90 с. смеђа, 1 Сом. љубичасто-црвена, 1,35 С. љубичаста и 1.50 С. зелена.

3) Пуштена је у течај и 11 вредност из серије франко-марака, објављене у 6 броју нашег листа: 10 с. зелена, са изгледом Могадисчија.

4) У јуну 1950 пуштена је у течај серија порто-марака, са јединственим цртежем: 1 с. црно-плава, 2 с. плава, 5 с. зелена, 10 с. лиласта, 40 с. љубичаста и 1 Сом. сепија.

5) У исто време издата је и једна серија марака за поштанске пакете, са истим цртежима: 1 с. црвена, 3 с. плава, 5 с. лиласта, 10 с. неранцаста, 20 с. мрка, 50 с. зелена, 1 Сом. љубичаста, 2 С. смеђа и 3 С. плава.

СУРИАМ

У току маја 1950 појавила се серија марака са сликама великих радиолога Марије Кири (1867—1934) и Вилхелма Рентгена (1845—1923); издате су 4 вредности са доплатком у корист института за лечење рака у Парамарибу: $7\frac{1}{2} + 7\frac{1}{2}$ с. љубичаста (М. Кири), $7\frac{1}{2} + 22\frac{1}{2}$ с. зелена (В. Рентген), $27\frac{1}{2} + 12\frac{1}{2}$ с. плава (В. Рентген) и $27\frac{1}{2} + 97\frac{1}{2}$ с. смеђа (М. Кири).

ТРСТ

1) Италијанске марке издате за V конгрес UNESCO-а, са црвеним претиском AMG — FTT у једном реду: 20 л. зелена и 55 л. плава. Издато 100.000 серија.

2) Италијанске марке за Св. Годину са истим црним претиском: 20 л. љубичаста и 55 л. плава. Издато 100.000 серија.

3) Италијанске порто марке из 1947 године са црним претиском као код претходних: 6 л. плава, 8 л. љубичаста и 12 л. смеђа.

ФИЛИПИНИ

14. IV. 1950. о 15-годишњици шумарског сервиса пуштене су у течај две спо-

мен марке са истом сликом једног дрвета: 2 с. зелена и 4 с. љубичаста.

1) 22 V 1950 пуштено је у течај друго издање „Ф. Д. Рузвелта”, приликом прославе 25-годишњице Филипинског филателистичког удружења; серија се састоји из 3 вредности са истом сликом — председника Ф. Д. Рузвелта над својом збирком марака: 4 с. сепија, 6 с. црвена и 18 с. плава.

2) Истог дана издат је и један блок за ваздушну пошту са истом сликом као под 1), са натписом „AIR MAIL”, незупчан: 80 с. затворено-зелене боје.

3) 26 V 1950, приликом једне међународне конференције зв. „Baguio Conference”, пуштена је у течај једна спомен серија са 3 марке са јединственом сликом карте и голуба: 2 с. зелено-жута, 4 с. карминаста и 18 с. плава.

4) 5 VI 1950 за успомену на први састајак „Lions Club”-а у Манили издата је једна серија од 2 марке са истом сликом — грбом клуба: 2 с. тамно-жута и 4 с. љубичаста.

5) Истог дана и истим поводом издате су две марке за ваздушну пошту истог типа као 4), само са натписом „AIR MAIL”: 30 с. зелена и 50 с. тамно-плава.

6) Истог дана издат је и један блок за ваздушну пошту са два маркама истим као оне под 5).

ФИНСКА

11 VI 1950 издате су три спомен марке поводом прославе 4. столећа од основања Хелсинкија: 5 М. зелена (карта), 9 М. смеђа (Хренстром и Енгел), 15 М. плава (варошка кућа).

ФРАНЦУСКА

1) 10 VI 1950 пуштена је у продају спомен марка за успомену на прослављеног писца Шарла Пегија: 12 фр. мрка са описатељевом сликом.

2) 26 VI 1950 издата је једна спомен марка од 12 фр. јоргованасте боје са сликом писца чувених дела „Пантагруела” и „Гаргантје”, Фр, Рабле-а.

ХОЛАНДИЈА

У почетку маја 1950 пуштена је у те-
чај једна провизорна марка израђена од
марке из 1947 год., са сликом краљице
Вилхелмине, са црним претиском нове
вредности: 6 с. на 7 $\frac{1}{2}$ с. мрко-црвена.

ЧЕХОСЛОВАЧКА

5 VI 1950 издате су 2 марке у спомену
75-годишњице писца и песника С. К. Нај-
мана, са истом сликом пишчевом на обе-
ма маркама: 1.50 Кр. отворено-смеђа и 3.
Кр. љубичасто-смеђа.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

НОВА ПОДРУЖНИЦА У СВЕТОЗАРЕВУ

17 маја 1950 одржана је у сали Град-
ског Народнoг Одбора оснивачка скуп-
штина нове подружнице Савеза Филате-
листа Србије у Светозареву.

Скупштини је присуствовао 31 члан.
Дневни ред: 1) Бирање радног прет-
седништва; 2) Значај филателије у новој
социјалистичкој Југославији и разлози за
оснивање подружнице у Светозареву;
3) Оснивање подружнице СФС у Свето-
зареву и бирање управе; 4) Разно.

По избору радног претседништва и
пријему дневног реда говорио је Свето-
зар Матић о значају филателије и о
разлозима оснивања подружнице и у крат-
ким цртама упознао присутне филате-
листе са значајем и развојем филателије
и са њеном реорганизацијом после осло-
бођења до данас, када се филателија уз-
дигла и за њу се развило интересовање
код наших радних људи. Да би се раз-
вио што успешнији рад и постигао ја-
чи контакт међу филателистима, настала
је неминовна потреба да се у Светоза-
реву оснује подружница.

После тога кандидациони одбор пред-
ложио је листу управе, која је једногла-
сно усвојена:

Управни одбор: Претседник Коста
Ђорђевић, пенз. контролор држ. жел.;
секретар Светозар Матић, шеф фин. от-
сека ГНО; благајник Драгомир Томић,
планер ГНО; шеф размене марака Илија
Резнеровић, чин. Среског суда; руково-
дилац омлад. секције Драгослав Стани-
шић, матурант гимн.; чланови управе: Др.
Владимир Ђорђевић, лекар из В. Плана,
Беривој Црнкович, шеф рачун. кланице
„Јухор” и Љубиша Вучковић, перс. ре-
фер. „Мораве”.

Надзорни одбор: Ђорђе Павичевић
директор „Народне апотеке” и Душан
Јовановић, шеф планског отсека ГНО.

Суд части: Др. Станимир Раковац, ле-
кар СНО, Бранко Вукичевић, правни ре-
ферент ГНО и Миле Јаковљевић, књиго-
вођа „Мораве”.

После избора изабрани претседник се
захвалио на избору и поверењу, па се
прешло на последњу тачку дневног реда
и после дискусије о постављеним предло-
зима решено је: 1) Да се састанци одр-
жавају сваке прве недеље у месецу, при-
ремено у просторијама Комуналне банке;
2) Да подружница одмах набави каталог;
3) Да се убире чланарина за Савез и за
подружницу по 10.— динара месечно; 4)
о набавци марака преко Савеза; 5) да се
попишу претплатници на часопис „Фила-
телисту” и да се један примерак набав-
ља за подружницу; 6) да се прикупи од
сваког члана на име депозита по 200.—
дин. за набавку нових марака; 7) да се
набави материјал за израду класера.

У вези одржавања оснивачке скуп-
штине, три дана раније, иницијативни од-
бор направио је, у циљу пропаганде фи-
лателије, једну малу изложбу марака, ко-
ја је била изложена у изложима „Народне
апотеке”. Изложба, и ако је била скром-
на, али је била укусно опремљена, те је
привукла пажњу грађанства и заинте-
ресовала омладину. Изложба је била са-
стављена од првих марака Србије, затим
Црне Горе, марака окупиране Југосла-
вије и издања ФНРЈ после ослобођења.
Као реткост, била је привукла пажњу
новинска марка из 1866 године, на крагу-
јевачким новинама „Јавност”.

Адреса за све послатке за Подружни-
цу: Светозар Матић, шеф фин. отсека
ГНО. — Светозарево, Славке Ђурђевић
ул. бр. 11.

IZ SAVEZA FILATELISTA HRVATSKE

JUBILARNA IZLOŽBA HRVATSKOG FILATELISTIČKOG DRUŠTVA U ZAGREBU

Hrvatsko filatelističko društvo u Zagrebu priređuje od 27 IX do 8 X svoju 20 jubilarnu izložbu maraka uz naknadnu proslavu pedesetogodišnjice svoga opstanka.

Ova naša najstarija samostalna filatelistička organizacija osnovana je 1895 godine i od tada je priredila 19 razliĉnih filatelistiĉkih izložaba, na kojima je sa velikim uspehom prikazala svetu razvitak i postignute uspehe na polju filatelije najpre u Hrvatskoj, a docnije u celoj Jugoslaviji.

H.F.D. priredilo je do sada ove izložbe:

- 1) 1—12 1907 prva meĊunarodna izložba o proslavi desetogodišnjice društva.
- 2) 19 VIII—8 IX 1920 kao odeljak izložbe »Hrvatskog Radiše«.
- 3) 28 VI 1922 o proslavi 25-godišnjice.
- 4) 8 IX 1923.
- 5) 11 X 1925 u vezi proslave 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva.
- 6) 11 X — 22 XI 1925 kao deo kulturno-istoriske izložbe grada Zagreba.
- 7) IX 1925 kao mali odeljak Iovaĉko-sportske izložbe na Zagrebaĉkom zboru.
- 8) 10 X 1926.
- 9) 16 X 1927 prigodom tridesetogodišnjice društva.
- 10) 4 XI 1928.
- 11) 3 XI 1929.
- 12) 4 — 13 X 1930.
- 12) 4—13 X 1930.
- 13) 5—8 XI 1931.
- 14) 17—20 IX 1932.
- 14) 8—10 IX 1933.
- 16) 29 i 30 IX 1934.
- 17) 6—8 IX 1935.
- 18) 4—6 IX 1938.
- 19) 29 IX — 6 X 1940.

Ovaj niz izložaba prikazuje veliku aktivnost i veliko zalaganje ovog društva na unapreĊenju filatelije. Mnogobrojne specijalne nagrade — odlikovanja izlagaĉima, poštanske ispostave na izložbama sa prigodnim ųigovima, aukcije u vezi sa izložbama i razna izdanja koverata i karata ostavila su vidne tragove u našem filatelistiĉkom ųivotu.

Mi smo uvereni da će i 20-ta jubilarna izložba uspeti i dokazati da u tom društvu ųivi stari duh prvoboraca na polju naše filatelije.

НОВА ПОДРУЖНИЦА Х. Ф. С. У ДУБРОВНИКУ

У Дубровнику је основана нова подружница Филателистичког савеза Хрватске. За председника је изабран друг Т. Нардели, а за секретара друг Вељко Станичић. Са оснивачке скупштине нова подружница упутила је Савезу филателиста Србије писмо следеће садржине:

„Са оснивачке скупштине нове подружнице Х. Ф. С. у Дубровнику срдечно вас поздрављамо желећи да заједничким снагама и сарадњом допринесемо наш удео на унапређењу нашег новог филателистичког покрета“.

Ширење и напредак наше филателије Савез филателиста Србије прати са великим интересовањем и потребном пажњом; с тога је са задовољством примио знању оснивање нове подружнице у Дубровнику са жељом да њен рад буде плодножан и користан, како на пољу саме филателије, тако и на општем пољу рада за добро земље и народа.

ПРОСЛАВА У ОРАХОВИЦИ

27 јула 1950 Котарски савез Бораца народно-ослободилачког рата приређује прославу уз откриће споменика палом хероју Маринковићу, првоборцу из ових крајева. За спомен на тај дан биће на тамошњој пошти употребљен пригодан жиг, по одобрењу Министарства пошта Бр. 6754 од 6 марта 1950.

ИЗЛОЖБА У ЗАГРЕБУ

Како смо приватно обавештени, Хрватско филателистичко Друштво у Загребу одржаће за време јесењег велесајма од 23 IX до 8 X своју 20 јубиларну изложбу марака, а том приликом ће прославити и свој педесетогодишњи јубилеј.

Осигурана је већ изложбена дворана у згради поште Загреб 1 у Јуришићевој улици. Образован је и главни изложбени одбор, који је са другим помоћним одборима већ отпочео са припремним радовима. Припрема се и водич за изложбу.

Очекујемо даље вести и програм изложбе.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА

1) Дамир Благојевић, Смедерево — извештава да је „на пошти у Пожаревцу купио марку од 20 дин. са потпуним отиском на полеђини“. — Потребно је да нам пошаље ту марку на увиђај и ради евентуалног клиширања. Тиме ће бити решена и непотпуност саопштења, из кога се не види да ли је отисак слике или отисак претиска.

Исти читалац пита за серију марака „Лондонско издање“ са претиском „1945“ како је то издање и као какво се сматра у филателистичким круговима. — То издање марака, и ако је продавано на филателистичкој изложби у Загребу од државног предузећа „Југофилателија“, није званично издање.

2) Ђ. Литвинов, Вршац — У допуну нашег одговора по вашем питању, објављеном у бр. 5 „Филателисте“, добили смо и из Загреба извештај „Да је претисак на цетињској марки за авионску пошту по Лира 20,—/5,— доиста модре, а не црвене боје“. Тиме је дакле дефинитивно утврђено да је та марка са плавим претиском.

3) Бор. Јојкић, Нови Сад. — На послатој марци од 1,50 дин. из „партизанске серије“ на оном избледелом делу слике боја је промењена под хемијским утицајем. Према томе то није никакав специјалитет. — Али на тој марци има једна интересантнија ствар: на пушци левог партизана налази се једна мрља у боји у виду „мушице за нишан“.

4) Сп. Ф. Милинковић, Венчане.

На питање какве је боје марка од 6 дин. из „партизанске серије“, под бр. 130 у каталогу „Југофилателије“, утврдили смо да у каталогу означена за ту марку „сивозелена“ боја није тачна. У „Специјалном каталогу марака“ (издање Ф.С.Х. у Загребу) стоји за ту марку да је „сивоцрна“. — Инж. М. Вернер у својој студији „Специјална обрада партизанске серије“ у „Филателији“ бр. 2 за 1950 г., на стр. 37 навео је за ту марку да је „црна, сиво-црна и сива“. У „Филателији“, органу Ф.С.Х. бр. 4 за 1950 г., на стр. 107 стоји за ту марку да је „црна, сивоцрна и црносива“. — Према томе питачева примедба је тачна.

За зубчање авионских марака наведено је у загребачком „Специјалном каталогу, као и у каталогу „Југофилателије“ да је чешљасто 12:12¹/₂. После овога питања мерили смо и нашли да је питач у праву, да је зубчање 12:11¹/₂, (како је он нашао) или тачније 11³/₄:11¹/₂.

5) П. Мунђан, Кикинда.

Ваша опаска, да на мосту марке из серије „Аутопута“ од 3 дин. на оградама с једне стране има 12, а са друге 11 стубића, тачна је, али то је код свих марака и то не мора бити, а и није грешка у цртежу једног уметника.

Ваш запажени кружић у грбу народне омладине између чекића и његове држаље, без марке не можемо објавити, јер не знамо да ли је тај кружић у боји или бео, не знамо ни његову величину. Најбоље би било да нам марку пошаљете на увиђај и евент. клиширање, а она би вам се по потреби вратила.

6) Ст. Апостоловић, Ваљево.

Прегледали смо послате марке и нашли да: а) код марке из серије „Борба против туберкулозе“ није никакав набор, већ је преко марке превучено неким тврдим предметом, што се види и на белом рубу марке; — б) код марке из „Балканијаде“ није никаква мрља у штампи, већ се неки предметић налази у маси папира; — в) код марке Црв. Крста заиста је остао негумиран горњи врло узан део са зупцима — Све то нису никакви специјалитети, већ незнатни дефекти. — Једино на марци од 2.— дин. из „партизанске серије“ са сликом Маршала Тита пада у очи она цртица у виду акцента нам словом Д у речи ДЕМОКРАТСКА, али би она дошла до изражаја, кад би се знало њено место у табаку и да ли се понавља у сваком или бар у већем броју табака или је то случајна грешка која се више не понавља.

7) М. В. М. Пожаревац.

У припреми је ново издање каталога, те је рецензија на стари каталог заказана.

ИСПРАВКЕ

У прошлом броју „Филателисте“, у објављеном распореду састанака чланова београдских филателистичких друштава, погрешком је објављено да се састанци филателистичког друштва „Ловренц Кошир“, одржавају сваког петка. Састанци чланова овог друштва одржавају се сваке суботе. Време и место су тачно објављени.

Састанци чланова филателистичког друштва „Авала“ још се увек одржавају у просторијама Савеза у дане и време, како је у прошлом броју објављено.

ПРЕГЛЕД КЊИГА ЛИСТОВА

„Нова филателија” — Љубљана, орган Филателистичког савеза Словеније, у бр. 5 за мај и јуни, доноси овај садржај:

- 1) Друг Едвард Кардељ, први почасни члан Филателистичког савеза Словеније;
- 2) Плебисцитне марке у Аустрији: У овом чланку је изражен протест словеначких филателиста поводом издавања јубиларних марака у Аустрији поводом 30-годишњице плебисцита, којим смо неправедно изгубили Корушку. Средства добијена од овог издања треба да иду у прилог подизања немачких школа, које би послужиле за германизацију нашег живота у тим крајевима.
- 3) Предлог за издавање марака у 1951 год. Предлог се састоји у месечном издавању марака, сваког месеца по једна, поводом успешно завршеног првог петогодишњег плана. Свака марка издана у поједином месецу носила би другачији цртеж, који би приказивао борбу, обнову, изградњу земље и развој социјализма код нас.
- 4) Д-р Антон Лаврић: Копарске живине. Писац критикује ново издање франко марака за зону Б Слободне територије Трста осврћући се на изабране цртеже. Налази да избор цртежа који не представљају довољно ни домаћу привреду тог краја, да тај избор није био сретан бар данас, када би цртежи марака зоне Б несумњивије морали говорити целом свету и убедити га у тачност и оправданост наших настојања да коначно и за увек присајединимо још неприкључени део словеначке Истре матери земљи.
- 5) Поштански жигови у Словенији;
- 6) Наши пригодни жигови;
- 7) Излет у Зоолошки врт. Писац на врло леп начин обрађује тематску збирку животињског царства, намењујући обраду збирке омладини.
- 8) Наше нове марке;
- 9) Замена марака са иностранством;
- 10) Нови специјални жиг у Ораховици;
- 11) Стање чланства по подружницама ФЗС.
- 12) Издавање марака у 1949 год.
- 13) Објава Биро-а за филателију при Министарству пошта;
- 14) Нове марке у свету;
- 15) Изложба у Крању.

„Нова филателија” излази месечно под уредништвом Павла Андерлића. Цена поједином броју је 15.— динара.

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

На дан 10 VII 1950 год.

АПАТИН	50	4	54
БЕЛА ЦРКВА	22	—	22
БЕОГРАД:			
„ЕВЖЕН ДЕРОКО”	130	34	164
„АВАЛА”	172	30	202
„САВА”	146	23	169
„ВРАЧАР”	146	42	188
„ЛОВРЕНЦ КОШИР”	63	32	95
„ТОПЧИДЕР”	40	2	42
БЕЧЕЈ	22	10	32
БОР	25	8	33
ВАЉЕВО	72	30	102
ВРБАС	18	4	22
ВРШАЦ	84	24	108
ЖЕЛЕЗНИК	13	—	13
ЗАЈЕЧАР	29	10	39
ЗЕМУН	51	42	93
ЗРЕЊАНИН	70	5	75
КИКИНДА	61	24	85
КРАГУЈЕВАЦ	20	5	25
КРУШЕВАЦ	10	1	11
КУЛА	24	5	29
ЛЕСКОВАЦ	34	17	51
НИШ	43	1	44
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	23	2	25
НОВИ САД	161	31	192
ОЦАЦИ	24	2	26
ПАНЧЕВО	70	11	81
ПИВНИЦЕ	18	11	29
ПОЖАРЕВАЦ	40	19	59
РУМА	7	4	11
СВЕТОЗАРЕВО	32	9	41
СЕНТА	24	5	29
СМЕДЕРЕВО	11	4	15
СОМБОР	64	29	93
СРЕМСКА МИТРОВИЦА	47	28	75
СУБОТИЦА	156	19	175
ТИТОВО УЖИЦЕ	20	5	25
ТУПРИЈА	15	2	17
ЦРВЕНКА	20	2	22
ШИД	6	1	7
СВЕГА :			2083 537 2620

О Г Л А С И

ПРОМЕНА АДРЕСЕ

Свим филателистима јављам своју нову адресу:

МИЛУТИН В. МИЉКОВИЋ
 ЖАБАРИ — „Пожаревачки” —
 НР Србија